БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Советэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 244 (8464)
ОКТЯБРИИН 15
ВТОРНИК
1957 он

Сэн 20 мүнгэн.

Октябриин революциин вождь, манай орон дотор социализм ба коммунизм байгуулгые агууехэ зоригжуулагша болон эмхидхэгшэ Советскэ Союзай Коммунистическэ партида алдар соло!

Агууехэ Октябриин социалистическэ революциин 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан КПСС-эй ЦК-гэй Уряануудһаа

Агууехэ Октябриин социалистическэ революциин 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан КПСС-эй ЦК-гэй УРЯАНУУД

1. Агууехэ Октябриин социалистическэ революциин 40 жэлэй ой ндаха болтогой!

2. Хүн түрэлтэнэй түүхэдэ шэнэ үе — капитализм унагаалгын, циализм байгуулгын үе нээһэн Агууехэ Октябрьда алдар соло!

3. СССР дотор социализм байгуулга — Октябриин революциин гол э дүн мүн. Дэлхэй дээрэ түрүүшын социалистическэ гүрэн байгуулһан ветскэ Союзай хүдэлмэришэн ангида, колхозно таряашадта, интеллигнцидэ алдар соло!

4. Октябриин революциин вождь, манай орон дотор социализм ба ммунизм байгуулгые агууехэ зоригжуулагша болон эмхидхэгшэ Соскэ Союзай Коммунистическэ партида алдар соло!

5. Марксизм-ленинизм Октябриин революциин илалта түгэлдэр туг н. Марксизм-ленинизмын тугые улам дээрэ үргэн ябая!

6. Манай орон дотор үнэхөөрөө арадай засагай орган бологшо алшадай депутадуудай Соведүүд мандаха болтогой! Социалистичеэ демократи мандаха болтогой!

7. Советскэ профсоюзууд! Ажалшадай зохёохы эдэбхиие хүгжөөгты, лэдбэриие хүтэлбэрилгэдэ хүдэлмэришэдые олоор хабаадуулагты! дэлмэришэд болон алба хаагшадай ажана байдалые, культурна хэмэ саашадань дээшэлүүлхэ тушаа саг үргэлжэ оролдогты!

8. Коммунизм байгуулгада эдэбхитэйгээр хабаадагшад — советскэ нэрнүүд мандаха болтогой!

9. Коммунистическэ партиин үнэн сэхэ туһалагша ба резерв, коммум байгуулагша залуушуулай түрүү отряд—Залуушуулай Бүхэсоюзна нинскэ Коммунистическэ Союз мандаха болтогой!

10. Социализмые дэлхэйн системэ болгохо гээшэ мүнөөнэй үе сагай шэнжэ мүн. Социалистическэ лагериин оронуудай арадуудай ууехэ хани барисаан мандажа, батажажа байг лэ!

11. Бүхы дэлхэйн пролетариадай дайшалхы нэгэдэл — социализмын рэгэй илагдашагүй байхын эрхэ нүхэсэл мүн! Пролетарска интернаионализмын тугые дээрэ үргэн ябая!

12. Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

13. Эб найрамдалай түлөө, демократиин түлөө, социализмын түлөө мсэжэ байһан бүхы арадуудта ахадүүгэй амар мэндэ!

14. Бүхы оронуудай ажалшад! Дайн сэрэгые саража болохо ба сахха хэрэгтэй! Шэнэ дайнай аюулда эсэргүүгээр, арадуудай хоорондохи б найрамдалай ба хани харилсаанай түлөө барандаа тэмсэе!

15. Бүхы дэлхэйн арадууд! Буу зэбсэг болон зэбсэгтэ хүсэнүүдые роохын түлөө тэмсэгты! Атомна, водородно буу зэбсэг туршалга дары агаа болюулхые ба хорихые эригты! Дай үүдхэгшэдые балшыса ирүүлэгты!

16. Хүдэлмэришэн ангиин ба бүхы ажалшадай түрүү зэргэдэ ябагша хы оронуудай коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй партинууд, эб йрамдалай, демократиин ба социализмын түлөө тэмсэлдэ тэдэнэй адүүгэй хани харилсаан мандаха болтогой!

17. Бүхы оронуудай ажалшадай нэгэдэл улам батажаг лэ! Эб наймдалай, демократиин ба арадуудай бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмэлдэ коммунистнууд, социалистнууд болон бүхы түрүү хүсэнүүдэй хани арилсаан улам үргэдэг лэ!

18. Социализм байгуулжа байһан агууехэ хитад арадта ахадүүгэй мар мэндэ! Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай хүсэн түгэлдэр түшэг улгуури бологшо совет ба хитад арадуудай эбдэршэгүй хани барисаан, арилсаа холбоон мандаха болтогой!

19. Социализм байгуулжа байһан Албаниин Арадай Республикын жалшадта ахадүүгэй амар мэндэ! Совет ба албан арадуудай эбдэршэгүй хани барисаан, харилсаа холбоон мандаха болтогой!

20. Социализм байгуулжа байһан Болгариин Арадай Республикын жалшадта ахадүүгэй амар мэндэ! Совет ба болгар арадуудай эбдэршэгүй хани барисаан, харилсаа холбоон мандаха болтогой!

21. Социализм байгуулжа байһан Венгриин Арадай Республикын жалшадта ахадүүгэй амар мэндэ! Совет ба венгер арадуудай эбдэршэгүй хани барисаан, харилсаа холбоон мандаха болтогой!

22. Шэнэ ажабайдал зохёожо байһан, демократическа үндэһэ һуури ээрэ өөрынгөө ороной национальна нэгэдэлые байгуулхын түлөө тэмэжэ байһан Вьетнамай Демократическа Республикын ажалшадта ахаүүгэй амар мэндэ! Совет ба вьетнам арадуудай эбдэршэгүй хани барисаан, харилсаа холбоон мандаха болтогой!

23. Милитаризмые һэргээн бодхоолгодо эсэргүүгээр, эб найрамдалай, демократическа үндэһэ һуури дээрэ өөрынгөө Эхэ оронние нэгэдүүлхын түлөө тэмсэжэ байһан, Германиин эб найрамдалта бүхы хүсэнүүдэй түшэг тулгуури бологшо Германска Демократическа Республика мандаха болтогой!

Социализм байгуулжа байһан ГДР-эй ажалшадта ахадүүгэй амар мэндэ! Германиин Федеративна Республикын ажалшадта, бүхы түрүү, эб найрамдалай хүсэнүүдтэ ахадүүгэй амар мэндэ!

Европодохи эб найрамдалай аша туһада герман болон совет арадуудай хани барисаан улам батажаг лэ!

24. Социализм байгуулжа байһан, демократическа үндэһэ һуури дээрэ өөрынгөө ороной национальна нэгэдэлые байгуулхын түлөө тэмсэжэ байһан Корейскэ Арадай Демократическа Республикын ажалшадта ахадүүгэй амар мэндэ! Совет ба корей арадуудай эбдэршэгүй хани барисаан, харилсаа холбоон мандаха болтогой!

25. Социализм байгуулжа байһан Монголой Арадай Республикын ажалшадта ахадүүгэй амар мэндэ! Совет ба монгол арадуудай эбдэршэгүй хани барисаан, харилсаа холбоон мандаха болтогой!

26. Социализм байгуулжа байһан Польско Арадай Республикын ажалшадта ахадүүгэй амар мэндэ! Совет ба польско арадуудай эбдэршэгүй хани барисаан, харилсаа холбоон мандаха болтогой!

27. Социализм байгуулжа байһан Румыниин Арадай Республикын ажалшадта ахадүүгэй амар мэндэ! Совет ба румын арадуудай эбдэршэгүй хани барисаан, харилсаа холбоон мандаха болтогой!

28. Социализм байгуулжа байһан Чехословацка Республикын арадуудта ахадүүгэй амар мэндэ! Совет ба чехословацка арадуудай эбдэршэгүй хани барисаан, харилсаа холбоон мандаха болтогой!

29. Социализм байгуулжа байһан Югославиин ажалшадта ахадүүгэй амар мэндэ! Советскэ Союзай ба Югославиин Федеративна Арадай Республикын арадуудай эбдэршэгүй хани барисаан, харилсаа холбоон мандаха болтогой!

30. Эхэ оронойнгоо һалбаран хүгжэхын түлөө, Азида ба бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түлөө тэмсэжэ байһан агууехэ индийскэ арадта ахадүүгэй амар мэндэ! Советскэ Союзай ба Индиин арадуудай хани барисаан, харилсаа холбоон улам батажажа байг лэ!

31. Эб найрамдалай ба өөһэдынгөө оронуудай национальна бэеэ даанхай байдалые бэхижүүлхын түлөө тэмсэжэ байһан Индонезиин, Бирмын, Цейлоной, Камбоджын арадуудта ахадүүгэй амар мэндэ!

32. Бүхы дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдалай үндэһэ һуури— Англиин, Америкын Холбоото Штадуудай, Франциин ба Советскэ Союзай арадуудай хани барисаан, харилсаа холбоон мандаха болтогой!

33. Советскэ Союзай ба Италиин арадуудай хани барисаан, харилсаа холбоон батажаг лэ!

34. Арадуудай тэгшэ эрхэтэй байлга, бэе бэеэ этигэлгэ ба хүндэлэлгэ дээрэ үндэһэлһэн Советскэ Союзай ба Финляндиин Республикын хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон мандаха болтогой!

35. Совет арадай ба Швециин, Норвегиин, Даниин, Исландиин арадуудай хоорондохи хани ёһоной харилсаан хүгжэжэ, батажажа байг лэ!

36. Советскэ Союзай ба Австриин арадуудай хани барисаан, харилсаа холбоон мандаха болтогой!

37. Милитаризмда эсэргүүгээр, өөрынгөө оронние эб найрамдалай, демократическа, бэеэ даанхай байдалай замаар хүгжөөхын түлөө тэмсэжэ байһан япон арадта халуун амар мэндэ!

38. Империалистнуудай колонизаторска шэнэ түсэбүүдтэ эсэргүүгээр, өөһэдынгөө гүрэнүүдэй национальна бэеэ даанхай, дулдыданги бэшэ байдалые бэхижүүлхын түлөө тэмсэжэ байһан Арабска Зүүн зүүгэй арадуудта халуун амар мэндэ!

39. Империалистическэ дарлалтада эсэргүүгээр, эрхэ сүлөөгэйнгөө, национальна бэеэ даанхай байдалайнгаа түлөө тэмсэжэ байһан колониальна болон дулдыданги оронуудай арадуудта халуун амар мэндэ!

40. Советскэ Союзай ленинскэ гадаадын политика — ниитын элдэб байгуулалтатай гүрэнүүдэй эбэй ёһоор зэргэ оршон байлгын политика, эб найрамдал сахилгын ба бэхижүүлгын, бүхы оронуудтай экономическа, культурна холбоо хүгжөөлгын политика мандаха болтогой!

41. Илалтын алдар суугаар бадарһан, манай Эхэ ороной аюулгүй байдалые сахигша шэн габьяата совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүд мандаха болтогой!

42. Совет байгуулалтын эбдэршэгүй үндэһэ һуури — хүдэлмэришэн ангиин ба колхозно таряашадай холбоо барисаан мандаха болтогой!

43. Манай олонациональна социалистическэ гүрэнэй бата түгэлдэр хүсэнэй эшэ үндэһэн — СССР-эй арадуудай ахадүүгэй хани барисаан мандаха, һалбарха болтогой!

44. Хүдэлмэришэд, колхознигууд, интеллигентнэр! Партиингаа XX съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ, коммунизм байгуулгын агууехэ хэрэгтэ хамаг хүсэ шадалаа элсүүлэе!

45. Советскэ Союзай ажалшад! Бүгэдэ арадай социалистическэ мүрысөө улам үргэнөөр дэлгэрүүлэе! Эдеэ хоолой хүн бүридэ хүртэсын талаар эгээн хүгжэнги капиталистическэ оронуудые хүсөөд, ахижа гарая!

46. Советскэ Союзай ажалшад! Промышленность болон барилгые хүтэлбэрилгын шэнэ системын үлүү һайниие бүрин гүйсэд ашаглагты, предприятинууд ба барилгануудай доторой арга боломжые элирүүлэн хэрэглэгты!

47. Совнархозуудай хүдэлмэрилэгшэд! Промышленность болон барилгые хүтэлбэрилгэеэ һайжаруулагты, гүрэнэй журам сахихын, түсэбтэ даалгабаряа дүүргэхын түлөө, социалистическэ индустриин хүсэ ехэтэ шэнэ дэбжэлтын түлөө тэмсэгты!

48. Хүндэ промышленность — бүхы арадай ажахые саашадань хүгжөөлгын, арадай материальна ажана байдал, культурна хэмжээе дээшэлүүлгын, Эхэ оронойм най хүсэ шадал ба аюулгүй байдалые бэхижүүлгын үндэһэ һуури мүн! Хүндэ индустриин хүдэлмэрилэгшэдтэ алдар соло!

49. Промышленностиин, барилгын ба транспортын хүдэлмэрилэгшэд! Үйлэдбэридөө түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлэгты, техническэ дэбжэлтэ түйлахын ба ажалай бүтээсые бүхы хэмжээгээр дээшэлүүлхын түлөө тэмсэгты!

50. Эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд болон мастернууд! Шэнэ техникэ үсэд шангаар нэбтэрүүлэгты! Үйлэдбэриин эмхидхэлые һайжаруулагты, предприятинуудай тэгшэ һайн хүдэлмэри хангагты, ажалай социалистическэ журам бэхижүүлэгты!

51. Советскэ индустриин хүдэлмэрилэгшэд! Арьбалалта хэхын түлөө тэмсэгты, продукциин шанарые һайжаруулагты, өөрынь үные химдаруулагты!

52. Советскэ металлургнууд! Үйлэдбэриин техникэ болон технологи һайжаруулагты, предприятинуудайнгаа доторой арга боломжые гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэгты! Арадай ажахыда руда, шэрэм, булад, прокат, үнгэтэ ба шухаг металл ехээр үгэе!

53. Машина бүтээлгын ба прибор бүтээлгын хүдэлмэрилэгшэд! Шэнэ түхэлэй, бүтээсэ ехэтэй түхеэрэлтэ болон прибор түргэнөөр зохёожо ашаглагты, арадай ажахые түрүү техникээр зэбсэглэхын түлөө үсэд шангаар тэмсэгты!

54. Түлишын промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд! Үйлэдбэриингөө түсэб дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэгты! Орондоо нүүрһэ, нефть, газ ехээр үгэе!

55. Советскэ энергетигүүд, электростанци, электросетьнүүдые баригшад ба түхеэрэгшэд! Энергетическэ шэнэ хүсэнүүдые түргэнөөр ашаглажа хэрэглэгты! Орондоо электрын хүсэ ехээр үгэе!

56. Химическэ промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд! Шэнэ технологи нэбтэрүүлэгты, химическэ продукт ехээр гаргагты, сортыень олошоруулагты!

57. Советскэ барилгашад! Шэнэ промышленна предприятинуудай, байрын гэрнүүдэй, больница, һургуули болон культурно-ажабайдалай бусад гэр байшангуудай барилгые түргэдхэгты, шанарыень һайжаруулагты!

Байрын гэрнүүдые барилгаар Парти, Правительствын табиһан агууехэ программые дүүргэе!

58. Ой модоной, модо болбосоруулгын ба саарһанай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд! Орондоо һайн шанартай модо, мебель болон саарһа ехээр үгэе!

59. Хүнгэн промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд! Хүн зондо гоё һайн бүд, һайн хубсаһа, бүхэ, гоё гутал болон бусад эд бараа ехээр үгэе!

60. Эдеэ хоолой промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд! Хүн зондо хэрэгтэй эдеэ хоолой зүйл али болохысо ехээр гаргагты, продуктын шанарыень һайжаруулагты!

61. Загаһанай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд! Загаһа бүри ехээр баридаг бологты, продукциингаа шанар улам һайжаруулагты, өөрынь үные химдаруулагты!

62. Советскэ транспортын хүдэлмэрилэгшэд! Ашаа һаадгүйгөөр шэрэгты! Пассажирнуудые бүри һайнаар хангадаг бологты! Шэнэ техникэ үсэд шангаар нэбтэрүүлэгты!

63. Эрэгтэй, эмэгтэй колхознигууд, МТС, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд! Эхэ орондоо ороохо таряа, мяха, һү, хүбэн, нооһо, лён, хартаабха, овощь, үрэ жэмэс болон хүдөө ажахын бусад продуктнуудые ехээр үгэе!

64. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд! Ороохо таряанай ажахые саашадань хүгжөөхын түлөө тэмсэгты!

65. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд! Ниитынгээ мал ажал бүхы хэмжээгээр хүгжөөгты, малайнгаа ашаг шэмэ дээшэлүүлэгты! Мяха, һү, тоһоной хүн бүридэ хүртэсын талаар Америкын Холбоото Штадуудые ойрын жэлнүүдтэ хүсэе!

66. Шэнэ газар хахалагшад! Туйлаһан амжалтаяа батадхагты, шэнэ газар саашадаа хахалхын түлөө тэмсэгты, ороохо таряанай үндэр баян тогтууритай ургаса абагты, мал ажалаа хүгжөөгты!

67. Худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой хүдэлмэрилэгшэд! Культура ехэтэйгээр ажаллахын түлөө тэмсэгты, ажалшадай эрилтые гүйсэд хангагты!

68. Советскэ эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд! Советскэ аппарадай хүдэлмэриие һайжаруулагты! Хойрог нобшо ябадалые эрид шууд усадхагты! Ажалшадай эрилтэ болон хэрэглэлдэ анхаралтайгаар хандагты!

69. Советскэ наукын, дээдэ һургуулинуудай хүдэлмэрилэгшэд! Техническэ дэбжэлтэдэ наукын үүргэ дээшэлүүлэгты, мэргэжэлтэдые бэлэдхэлгэ һайжаруулагты! Түрүү советскэ наука мандаха болтогой!

70. Бүмбэрсэг дэлхэйе тойрон дабшаха тусхай бүмбэгые дэлхэй дээрэ эгээн түрүүн табиһан ябадал дэлхэйн наукын түүхэдэ шэнэ үе нээбэ.

Хүн түрэлтэнэй эрэлхэг ехэ хүсэлые Коммунистическэ партиин ударидалгаар бэелүүлһэн советскэ эрдэмтэд, инженернүүд, технигүүд болон хүдэлмэришэдтэ алдар соло!

Социализмын байгуулһан түрүү советскэ наука мандаха болтогой!

71. Түби хоорондын хүсэ ехэтэ ракетэ бүтээжэ, Эхэ оронойнгоо өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалые бүри дээшэнь үргэһэн советскэ эрдэмтэд, хүдэлмэришэд болон инженернүүдтэ халуун амар мэндэ!

72. Литература болон искусствын ажал ябуулагшад! Оронойнгоо оюун бодолой баялигые арьбадхагты! Удхараа ба уранһайханайнгаа талаар эрхим зохёол гаргахын түлөө тэмсэгты! Арад зоной ажабайдалтай литература, искусствын таһаршагүй нягта холбоотой байхын түлөө!

73. Арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд! Үхибүүдые һургалгын шанарые дээшэлүүлэгты, һургуулиие политехнизацилхын түлөө тэмсэгты! Залуу үетэниие Советскэ Эхэ орондоо, коммунизмын хэрэгтэ дуратай ба үнэн сэхэ байхаар хүмүүжүүлэгты!

74. Медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд! Арадай элүүрые хамгаалгын хэрэгые һайжаруулан хүгжөөгты, эмнэлгын ба санитарна эмхи зургаанай хүдэлмэриин культурые дээшэлүүлэгты! Медицинскэ наукын туйлалтануудые хүдэлмэридөө нэбтэрүүлэгты!

75. Хүбүүд ба басагад! Манай агууехэ арадай бэрхэ һайн хүбүүд, басагад бологты, коммунизм байгуулхын түлөө эсэшэгүйгөөр тэмсэгты!

76. Пионернүүд ба һурагшад! Ажалда дуратай, журамтай байгты! Эрдэм һургуули үсэд нэтэрүүгээр шудалагты! Ленинэй агууехэ хэрэгэй түлөө эдэбхитэй тэмсэлшэд болохоор бэлэн байгты!

77. Коммунистнууд ба комсомолшууд! КПСС-эй XX съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхын түлөө, СССР дотор коммунизм байгуулхын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэлэй түрүү зэргэдэ ябагты!

78. Советскэ Союзай ажалшад! Коммунистическэ парти болон арад зоной нэгэдэл — социалистическэ байгуулалтын хүсэ шадалай эшэ үндэһэн, коммунизм байгуулгадахи шэнэ амжалтануудай эрхэ нүхэсэл мүн! Парти болон арад зоной эбдэршэгүй нэгэдэл мандаха болтогой!

79. Манай ороной арадуудай хани барисаанай бата хэрэм, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай диилдэшэгүй түшэг тулгуури Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союз мандаха болтогой!

80. Марксизм-ленинизмын туг доро, Коммунистическэ партиингаа ударидалгаар коммунизмын илалта тээшэ урагшаа дабшая!

81. Бүхы хүн түрэлтэнэй ерээдүйн гэрэлтэ һайхан байдал — коммунизм мандаха болтогой!

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

А. С. Шумавцовто Советскэ Союзай Геройн нэрэззргэ олгохо тухай

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үедэ Калужска областиин Людиново городто тэмсэл хэһэн комсомолшууд-залуушуулай нюуса бүлэгые хүтэлбэрилһэн, тиигээд наһа бараһан Шумавцов Алексей Семеновичтэ фашистска булимтарагшадтай эрэлхэг зоригтойгоор, баатарлигаар тэмсэһэнэйнь түлөө Советскэ Союзай Геройн нэрэззргэ олгохо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1957 оной октябриин 12.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үедэ Калужска областиин Людиново городто тэмсэһэн комсомолшууд-залуушуулай нюуса бүлэгтэ хабаадагшадые орденуудаар шагнаха тухай

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үедэ фашистска булимтарагшадтай эрэлхэг зоригтойгоор, баатарлигаар тэмсэһэнэйнь түлөө Калужска областиин Людиново городто эмхидхэһэн комсомолшууд-залуушуулай нюуса бүлэгтэ хабаадагшадые орденуудаар шагнаха:

ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНООР

1. **Апатьев** Анатолий Васильевичые—(наһа бараһан).
2. **Лясоцкий** Александр Михайловичые—(наһа бараһан).
3. **Хотеева** Александра Дмитриевнае—(наһа бараһан).
4. **Хотеева** Антонина Дмитриевнае—(наһа бараһан).

УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

1. **Азарова** Клавдия Антоновнае—(наһа бараһан).
2. **Апатьев** Виктор Ивановичые—(наһа бараһан).
3. **Евтеев** Николай Георгиевичые—(наһа бараһан).
4. **Михаленко** Зинаида Дмитриевнае.

УЛААН ОДОНОЙ ОРДЕНООР

1. **Ананьева** Антонина Васильевнае.
2. **Вострухина** Мария Кузьминичнае.
3. **Зарецкая** Олимпиада Александровнае.
4. **Савкина** Римма Дмитриевнае.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1957 оной октябриин 12.

СССР-эй Оборонын Министр Советскэ Союзай Маршал Г. К. Жуков Албаниин Арадай Республика ошохонь

СССР-эй Оборонын Министр Советскэ Союзай Маршал Г. К. Жуков Албаниин Арадай республикын правительствын уряалаар 1957 оной октябриин 17-до Албани ошохо юм.

Маршал Г. К. Жуковтай хамта хэдэ хэдэн генералнууд, адмиралнууд, Советскэ Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой дээдэ тушаалтай офицернүүд ябалсаха.

Японой Социалистическэ партиин делегаци Москваһаа мордобо

Партиин советник, парламентын доодо палатын депутат Тэцу Катояма түрүүтэй Японой Социалистическэ партиин делегаци КПСС-эй ЦК-гэй уряалаар СССР-тэ ерээд байһанаа Москваһаа Варшава ошохоо октябриин 12-то мордоо.

КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гэй секретарь П. Н. Поспелов, КПСС-эй ЦК-гэй гэшүүн М. Б. Митин, «Правда» газетын главна редактор П. А. Сатюков, хариин гүрэнүүдтэй культурна холбоо барисаа байгуулха талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэ эмхидхэгдэһэн гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ Г. А. Жуков болон бусад тусхай тушаалта хүнүүд Япон айлшадые мордохуулхаяа Внуковска аэродромдо ерээ.

Японһоо СССР-тэ байдаг элшэн сайд Суемицу Кадоваки, Польшоһоо СССР-тэ байдаг элшэн сайд Тадеуш Гедэ, посольствонуудай хүдэлмэрилэгшэд, хэблэлэй; радиогой болон кинохроникын түлөөлэгшэд аэродром дээрэ байлсаа.

Тэцу Катояма аэродром дээрэ мэдүүлгэ хээ.

П. Н. Поспелов айлшадта хандан, харюугай үгэ хэлээ.

(ТАСС).

Бүмбэрсэг дэлхэйе тойрон дабшаха хэмэл бүмбэгын ябадал тухай

Бүмбэрсэг дэлхэйе тойрон дабшаха хэмэл бүмбэгэ, мүн тэрэнии дахажа ябаһан ракетэ дэлхэйн бүмбэрсэгые тойроһоор зандаа. Табигдаһан сагһаа хойшо октябриин 12-ой 18 час хүрэтэр хэмэл бүмбэгэ 115 дахин дэлхэйн бүмбэрсэгые тойрожо, 5 миллион гаран километр зай гаталаа. Хэмэл бүмбэгын табигдаһантай дашарамдуулан, үдэр ерэхэ бүри улам ехээр научна шэнжэлэлгэ хэгдэнэ, радиотехническэ болон оптическа мэдээнүүд тон наринаар шэнжэлэгдэн согсологдоно. Хэмэл бүмбэгэ дэлхэйе улам ааляар тойродог боложо ябана гэжэ шэнжэлэлгэ тодоруулба. Жэшээнь, октябриин 12-то 95 минута 57 секундын туршада бүмбэгэ дэлхэйе тойроо. Бүмбэгэ болон дахуулракетэнь агаартай дайралдахадаа, адли бэшээр аалидана Тусхайлбал, октябриин 10-да дахуул-ракетэ бүмбэгынгөө урдань ороо. Тиигээд октябриин 11-дэ ракетэ бүмбэгэһөө тухайлхада 2 минутаар гү, али 1 мянган километрээр, октябриин 12-то 3 минутаар гү, али 1500 километр тухай урда ябаһан байна.

Партизануудтай уулзаба

Улан-Удэ городой хүдэлмэришэн-залуушуулай үдэшын дунда һургуулиин һурагшад партизануудтай уулзаба.

— Манай социалистическэ ороной түлөө тэмсэһэн партизанууд нүхэд Смолин, Куприяноватай мүнөө уулзажа, граждан дайнай хүшэр хүндэ үедэ тэдэнэй хэһэн хүдэлмэритэй танилсаха байнабди, — гэжэ һургуулиин директор нүхэр Дырхеев хэлээд, партизан нүхэр Смолиндо үгэ үгэбэ.

— Минии хүтэлбэрилжэ ябаһан партизануудай отряд 1919 оной декабрьһаа 1920 оной март болотор ехэхэн дайн байлдаануудта хабаадалсаһан байна. Үбэлэй шэмэрүүн хүйтэн сагта сагаан гвардитай дайлалдажа, Жиндо, Урлук, Усть-Ургун, Ехэ-Кудара тосхонуудые эзэлһэн байнабди. Илангаяа Ехэ-Кударые дайлан абахадамнай бэрхэшээлтэй байдал тохёолдоо һэн. Гэбэшье, энэ байлдаанда партизан Яковлевай бүлэг партизанууд габшагай бэрхээр дайлалдажа, дайсанай эзэлһэн тосхонииe гартаа абажа шадаабди. Отрядууднай үдэр бүри олон боложо, дайсанай эзэлһэн тосхонуудые дайлан аба абаһаар Троицкосавск (Кяхта) хүрэжэ, 1920 оной март һарада Улаан Армитай нэгэдээ һэмди,—гэжэ нүхэр Смолин хэлэбэ.

Верхнеудинскдэ партизануудай хэһэн хүдэлмэри тухай, партизануудай командирнууд Лазо, Балтахинов, Ранжуровай дайшалхы ябуулганууд тухай үнинэй партизан Куприянова хөөрэжэ үгэбэ.

УЛАН-УДЫН МЯХА-КОНСЕРВНЭ КОМБИНАДАЙ 20 ЖЭЛ

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комбинадай үнинэй хүдэлмэришэд, (зүүн гарһаа) консервын заводой түрүү хүдэлмэришэн Кирилл Кокин, үүсэлэлгын цехын хүдэлмэришэн Долгоржап Цыдемпилова, колбасна заводой директор Василий Волков.

А. Мантаевай фото.

Үйлэдбэридэмнай ехэ хубилалта болоо

Революциин урда тээ Бурят-Монголой ажахын гол һалбари мал ажал байгаашье һаа, мяханай продуктнуудые буйлуулха тусхай промышленность байгаагүй юм. Совет засагай үедэ Бурят-Монгол олон һалбаритай индустриальна республика болоһон байна. Партиимнай национальна политикын амжалтатайгаар бэелүүлэгдэһэнэй ашаар манай эндэ Улан-Удын мяха-консервын комбинат, паровозо-вагонно завод болон бусад механизированнэ ехэ фабрика, заводууд бодхоогдоо.

1937 оной октябриин 14-дэ манай комбинат ашаглалгада оруулагдажа, оронойнгоо зүүн зүгэй районуудые мяханай продуктаар хангажа эхилээ. Тэрэ гэһээр эгсэ 20 жэл үнгэрбэ. Тэрэ үедэ иимэ ехэ предприяти байгуулагдажа, ажахые индустриализацилха талаар ехэхэн туйлалта болоһон байгаа. Энэ предприятиин саашанхи үйлэдбэридэ инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд хэрэгтэй болоо һэн. Москвагай, Украинын, Ленинградай предприятинууд энэ хэрэгтэмнай нилээд туһалаа.

Комбинадай түрүүшын жэлнүүдэй үедэ үйлэдбэриинь хүсые бүри ехэ болгохо хэрэгтэй байһаниинь мэдээжэ болоо һэн. Юуб гэхэдэ, гүрэндэ республикымнай колхозуудай тушааһан адуу малай тоо жэл ерэхэ бүри олошоржо байба. Тиимэһээ дайнай урда тээхи жэлнүүдтэ комбинадай холодильник болон бусад цехүүдэй үйлэдбэри шэнэдхэн хубилгагдажа, үйлэдбэриин бүтээсэ зарим тэды дээшэлүүлэгдэһэн юм. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үедэ комбинадай продукци үйлэдбэрилгэ 82 процентээр дээшэлүүлэгдэһэн байна. Дайнай хүшэр хүндэ үедэ комбинадаймнай хүдэлмэришэд эсэхэ сусахые мэдэнгүйгөөр хүдэлмэрилжэ, үйлэдбэридөө шэнэ шэнэ нормо тогтооһон юм. Хүдэлмэришэд «Фронтовой бригадын» нэрэззргэдэ хүртэхын түлөө бүхы арга шадалаа гаргадаг байгаа.

Мяха-консервын комбинадайхид продукци үйлэдбэрилхэ гүрэнэй түсэбые үлүүлэн дүүргэһэнэйнгээ түлөө 1942 онһоо 1945 он хүрэтэр Гүрэнэй Оборонын Комитедэй Улаан тугта дүрбэ дахин хүртэһэн, олон хүдэлмэришэд орден, медальнуудаар шагнагдаһан байна.

Дайнай хойто тээхи табан жэлнүүдэй үедэ комбинадаймнай үйлэдбэридэ шэнэ амжалта туйлагдажа байна. Заводууд болон цехүүдэйнь хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлхэ зорилгоор түрүү дүй дүршэл, шэнэ технологи үргэнөөр хэрэглэнэ. Мүнөө комбинадай продукци үйлэдбэрилгые 1940 онойхитой жэшэбэл 3.9 дахин ехэ болоһон байха юм. Коллективэймнай уралан наринжуулагшад, ухаалан зохёогшод комбинадаа хүгжөөлгөөр горьтойхон юумэ хэһэн байна. Манай уралан наринжуулагшад жэжэ малые үүсэлэлгэ дээрэ хэрэглэгдэдэг конвейер ухаалан зохёогоо. Энэ түхеэрэлгэнь үндэр сэгнэлтэ абажа, орон доторнай үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болоо. Уралан наринжуулагшад нүхэд Парфенов, Кандаков, Игумнов гэгшэд малай арһа үбшэхэ шэнэ машина зохёожо, ажалай бүтээсые ехээр дээшэлүүлхэ арга олгоо.

Консервын заводой ухаалан зохёогшо нүхэр Беляк консервын баанхын нимгэн түмэрые эсхэхэ шэнэ арга зохёожо, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэһээ гадна, нимгэн түмэр арьбалха арга олоһон байна. Энэ дурадхалынь оронойнмай бүхы консервын заводуудта хэрэглэгдэдэг болонхой. Тэрэшэлэн колбаса хэдэг заводой, альбуминна болон бусад цехын инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд аша үрэ ехэтэй олон дурадхал оруулһан байна.

Улан-Удын мяха-консервын комбинат республикынгаа промышленность дотор үйлэдбэрилэн гаргадаг продукциингаа талаар горьтойхон һуури эзэлдэг. Тиин промышленна бүхы продукци үйлэдбэрилгэдэ 22.6 процент, эдеэ хоолой продуктаар—55.6 процент эзэлнэ. Эдэ тоо баримтанууд хадаа манай комбинат оронойнгоо зүүн районуудай ехэ предприятинуудай нэгэн гэжэ гэршэлнэ. Комбинадаймнай үйлэдбэрилһэн продукци—мяханай консервэ, элдэб зүйлэй колбаса Камчаткын, Сахалинай, Яхадай, холын Хойто зүгэй ажалшадта эльгээгдэдэг байна.

Үнгэрһэн 20 жэл соо комбинадаймнай үйлэдбэриин ургахатай хамта, мүн хүдэлмэришэдэйнь тоо олошороо, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй шадабари мэргэжэл дээшэлээ. Бүхы хүдэлмэришэдэй тооe 1937 онойхитой жэшэхэдэ 3.7 дахин олошороо. Жэл ерэхэ бүри бурят хүдэлмэришэдэй тоо олошорно.

Энэ жэлдэ бүхы советскэ хүну Агуухэ Октябриин революциин жэлэй ойе ажалай шэнэ амжалта угтахын түлөө эрид шууд тэмсэ байна. Үргэн далайсатайгаар д гэрһэн энэ мүрысөөндэ комбинада мнай хүдэлмэришэд эдэбхитэйг хабаадалсана. Түрүү хүдэлмэриш дэй зэргэдэ ябалсадаг К. Синицы А. Рупышев, Долгоржап Цыдемп лова, Н. Костеева болон бусад ол хүдэлмэришэд социалистическэ м рысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсож абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгө дүүргэжэ байна. Мүнөө завод, бухэнэй коллективүүд мүрысө улам шангадхан, Октябриин һай дэртэ ажалайнгаа бэлэгүүдые бэ жа эхилээ. Консервэ, колбаса ү лэдбэрилхэ сүүдхэ бүриин тү үлүүлэн дүүргэгдэжэ байна. Ком надай 3-дахи кварталай түсэб 10 процент дүүргэгдээ.

Үнгэрһэн хорин жэл соо дэлмэришэдэй ажаһуудал, териальна байдалынь ехээр ху лаа. Нэгэ хүдэлмэришэнэй һа салин хүлһэн 1937 онойхиһоо 2,6 хин дээшэлээ. Комбинадаймнай гэдэ хүүгэдэй хоёр ясли, хоёр дүрбэн дунда һургуули, мяха- промышленностиин техникум, гэй һургуули хүдэлмэрилнэ. рын гэрэй фонд жэлһээ жэлдэ гэдхэгдэнэ. Комбинадай хүдэлм шэдэй шэнэ посёлок бии Больница, поликлиника, хүдэлмэрилдэг. Хүдэлмэришэ мнай дунда культурно-гэгээрэ хүдэлмэри улам һайжаруулагда 440 хүнэй һууритай шэнэ клуб ригдаа. Хэдэ мянган номтой лиотекэ бии.

Комбинадаймнай байгуулагдаһа үнгэрһэн хорин жэл соо иимэ амжалта туйлагдабашье, хүдэл ридэмнай үшөөл дутагдалнууд гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Гэр байр хүдэлмэришэднай гүйсэд хангагд гүй. Хүүгэдэй сад болон яслину дые үшөө олоор бариха хэрэгтэй.

Парти, правительствомнай мяха, тоһоной хүн бүхэндэ хүртэ талаар США-е хүсэхэ гэһэн харю салгатай зорилго совет хүнүү урда табяа. Энэ зорилгые бэелү хын түлөө тэмсэлдэ манай комби дайхид өөһэдынгөө хубитые оруу зэргэтэй. Тиимэһээ ажалай бүт сые эрид дээшэлүүлхын түлөө бү хүсэеэ гаргажа байнабди.

Н. Сперанский, комбинад түсэблэлгын таһагай начальни

Хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ хэрэгтэй

Манай комбинадай хүдэлмэришэд үсэгэлдэр комбинадайнгаа байгуулагдаһанһаа хойшо хорин жэлэй ойе тэмдэглэбэ. Энэ үе соо комбинадаймнай үйлэдбэридэ ехэхэн хубилалта болоһон байна. Юуб гэхэдэ, би комбинадай барилгада өөрөө хабаадалсажа, мүнөөдэр болотор эндэ хүдэлмэрилжэ байһан хадаа эдэ бүгэдые хуу мэдэхэтэй байнаб.

Комбинадай барилга 1935 ондо эхилээ бэлэй. Эндэ хүдэлмэрилжэ байтараа Краснодар городой мяханай комбинадта хүдэлмэриин мэргэжэл шудалхаяа эльгээгдээ һэм. Тэндэ мал үүсэлэгшын мэргэжэлтэй боложо ерээд, олохон жэлдэ үүсэлэлгын цехтэ хүдэлмэрилөөб. 1948 онһоо комбинадайнгаа консервын заводто мастер болонхойб. Хорин жэлэй саада тээ хайшан гэжэ хүдэлмэрилдэгөө мүнөөнэйхитэй жэшэхэдэм, һонин байдаг. Бүхы хүдэлмэри гараар хэгдэдэг һэн. Мүнөө хамаг юумэн оньһото техникээр хэгдэдэг болоо. Техническэ нормо жэлһээ жэлдэ дээшэлнэ. Жэшээнь, 1948 ондо нэгэ хүн 25 хониной мяха яһанһаань шулаха нормотой байгаа. Мүнөө 43 хү тэр тэрэ нормо дээшэлээ: Теэд, за рим түрүү хүдэлмэришэд энэ но мые 60 хүрэтэр дүүргэдэг юм.

Минии даадаг халаанда 70 х хүдэлмэрилдэг. Бидэнэр Октябри һайндэрэй хүндэлэлдэ ажалай ва тада жагсахадаа халаан бүхэнэй гөө даалгабарииe 130 процент дүү гэхэ гэһэн уялга абаа һэмди. Эн уялгаяа үлүүлэн дүүргэнэбди.

К. Кокин, консервын заводой мастер

Бүхы аргаяа хэрэглэнэбди

Совет хүнүүд Агуухэ Октябриин 40 жэлэй ойн һайндэрые ажалай шэнэ амжалтаар угтахын түлөө бүхы шадалаараа тэмсэжэ байна. Тэрэ тоодо манай комбинадай мал үүсэлдэг цехын хүдэлмэришэд энэ мүрысөөндэ эдэбхи ехэтэйгээр оролсонхой.

Республикымнай колхозууд ба совхозууд гүрэндэ үхэр мал олоор тушаажа эхилээ. Тиимэһээ комбинадаймнай үйлэдбэридэ эгээл харюусалгатай үе болонхой. Комбинадта асарагдаһан малые удаан барижа тураахагүйн тулада түргөөр үүсэлхэ хэрэгтэй. Тэрэнэй тулада цехымнай хүдэлмэришэд бүхы аргаяа хэрэглэн хүдэлмэрилнэ.

Комбинаднай байгуулагдаһаар хорин жэл болобо. Энэ үе соо мяханай ехэ продукт үйлэдбэрилэгдэһэн байна. Үйлэдбэри дээрэ техническэ ехэ дэбжэлтэ туйлагдаа, ажалай бүтээсэ дээшэлээ. Түрүүшын үедэ сүүдхэ соо зуугаад үхэр үүсэлхэ аргатай байгаа һаа, мүнөө хэды мянган хони, үхэр үүсэлдэг болообди. Эдэ бүгэдэ оньһото техникын хүсөөр хэгдэнэ бшуу.

Октябриин һайндэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсохо халаан бүхэнэйнгөө нормые 15 процентһээ доошо бэшээр дүүргэ уялга абаа һэм. Уялгаяа заатагү дүүргэхын түлөө бүхы хүсэеэ га ган хүдэлмэрилжэ, халаанайнга нормые 200 процентһээ доошо б шээр дүүргэнэб. Энэ оролдолго Октябриимнай алдарта ойдо ажа лай бэлэг болохо байна.

Д. Цыдемпилова, үүсэлэлгы цехын хүдэлмэришэ

Партийна хүдэлмэриие ажахыһаа амяарлуулан таһалжа болохогүй

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой һаяхан болоһон пленум дээрэ иимэ хоёр асуудал зүбшэн хэлсэгдээ: мал ажалай продуктнуудые улам ехээр абадаг болохо, мүн тэдэнээ гүрэндэ тушааха талаар абтаһан уялгануудай ямараар дүүргэгдэжэ байһан тухай, промышленность, барилга хүтэлбэрилхэ хэрэгые һайжаруулха талаар областной партийна организациин зорилгонууд тухай.

Партиин обкомой секретарь нүхэр Хахалов түрүүшын асуудалаар элидхэл хээ. Абаһан уялгануудаа дүүргэхын түлөө хүнүүдые партийна организацинууд яажа элсүүлэн эмхидхэнэб, тэдэнэр олониитын-политическэ хүдэлмэриие гол зорилгодо зорюулан хэр һайнаар ябуулнаб, малшадай дунда социалистическэ мүрысөө эмхидхэнэ гү, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые согсолон дэлгэрүүлнэ гү гэжэ элидхэлшэ хөөрэжэ үгэхэ гэжэ хүлеэгдэһэн байгаа. Гэбэшье, эдэ бүгэдэ тухай элидхэлшэ юушье хэлээгүй.

Гэхэтэй хамта, колхоз, совхозууд абаһан уялгануудаа тиимэ һайнаар дүүргэнэгүй. Жэлэй түрүүшын хахадта гүрэндэ мяха тушааха түсэбөө республика оройдоол 32 процент дүүргээ. Аймагуудайнь гурбанайнь нэгэ хуби ноохо тушааха даалгабаряа дүүргэнэгүй. Долоон һарын туршада үнеэн бүриһөө 1200—1300 килограмм һү һааһан түрүү колхозуудай бии байбашье, үнеэн бүриһөө арай гэжэ 500—600 килограмм һү һааһан олон колхоз бии байха юм.

Колхоз, совхозуудай нийтын малай, илангаяа хониной тоо толгой удаанаар олошорно, үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри мүртэйгөөр ябуулагданагүй. Бүдүүн ба шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ талаар һанаа зобохоор, шанга байдал тохёолдоо. Мүнөө болотор нуга талмайн оройдоол хахадһаань үбһэн хуряагдаа, силос дараха түсэб миил 2 процентээр дүүргэгдээ.

Тиимэһээ абаһан уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын тулада парторганизацинууд ямар хүдэлмэри ябуулха ёһотойб гэжэ эгээл эндэ хөөрэжэ үгэхэ ёһотой байгаа бэшэ гү?

Хүдөө ажахые тодорхой бэшээр хүтэлбэрилһэнэйнь түлөө, партийна организацинуудтаяа холбоогүй болошоһонойнь түлөө үгэ хэлэһэн нүхэд обкомые зүб шүүмжэлһэн байна. Обкомой хүдэлмэрилэгшэд нютагуудта үсөөн харагдадаг, тиимэһээ колхозуудта, совхоз болон МТС-үүдтэ ажал хүдэлмэриин ямараар ябажа байһые заримдаа мэдэдэггүй, айкомуудай, эхин партийна организацинуудай ажалябуулгыень хиналтада абажа, тэрэниие һайн шалгадаггүй байһан тухайнь партиин Мухаршэбэрэй айкомой секретарь нүхэр Попов болон Кударын аймагай «Путь Октября» колхозой партийна организациин секретарь нүхэр Кривогорницын хэлэһэн байна.

Тэрэшэлэн заатагүй хэлэгдэхэ ёһотой байһан Соведүүдэй, профсоюзна организацинуудай болон хэблэлэй органуудай хүдэлмэри тушаа пленум дээрэ юушье хэлэгдээгүй. Гэбэшье, социалистическэ мүрысөө эмхидхэхэ, олониитын үүсхэл хэшээлые, оюун бэлигые бадаруулха, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые согсолон дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ энэ дурсагдаһан зургаануудай ехэ үүргэ дүүргэдэг байһаниинь хэндэшье ойлгостой. Хүдөө ажахые эрид һайжаруулха хэрэгтэ туһа нэмэри оруулха зорилготой научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай болон машинно-тракторна станцинуудай ажал хүдэлмэри тухай мүн лэ юушье хэлэгдэбэгүй.

Мүн хоёрдохи асуудалые зүбшэн хэлсэлгэ энээндэл адли муугаар үнгэрөө. Энэ асуудалаар элидхэл хэһэн КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр Климов барилгануудтахи партийна организацинуудай ажалябуулга тухай хөөрөөгүй, тэдэнэй ажал хүдэлмэриин гол шухала зорилгонь юуб гэжэ тодорхойлоогүй.

Ажахын байгуулалтын талаар КПСС-эй XX съездын хараалһан ехэ зорилгонуудые эмхитэйгээр бэелүүлхын түлөө мүнөө партийна организацинууд шармайн оролдохо ёһотой. Партийна хүдэлмэри ажахытай хэрзэргэ холбоотойгоор ябуулагданаб, партийна организацинууд хэр эршэмтэй һайнаар хүдэлнэб, табиһан зорилгонуудаа бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ тэдэнэр олониитые хэр һайнаар элсүүлнэб—табиһан зорилгонуудые бэелүүлгэ эдэ бүгэдэһөө ехээр дулдыдана. Эгээл тиимэһээ партийна хүдэлмэриие ажахытай холбоотойгоор, тэрээнһээ амяарлажа таһалангүйгөөр ябуулха гэһэн эрилтэ XX съезд табяа юм.

Теэд дээрэ хэлэгдэһэн дээрэһээ харахада, энэ шухала заабари тухай Бурят-Монголой обкомой зарим хүтэлбэрилэгшэд мартаа гэжэ һанахаар. Ажал хүдэлмэри тухай пленум дээрэ миил «юрэнхы» хөөрэлдөөн болоод дүүрэһэниинь, олониитые эмхидхэн хүмүүжүүлхэ, ажахые бүри һайнаар хүтэлбэрилхэ гээшэ партийна хүдэлмэриин гол шухала зүйлынь гэжэ пленум дээрэ онсолон тэмдэглэгдээгүй ушар энээн тухай элеэр гэршэлнэ.

Ф. Вольных. (Манай корр.).
(1957 оной августын 27-до гараһан «Советская Россия» газетэ).

РЕДАКЦИҺАА: Энэ статья үни хада гаргагдаха ёһотой байһан аад, редакциин зэмээр удаарһан байна. Тиимын тула энээн тухай уншагшадта мэдүүлхэ гэжэ шиидэбэбди.

...уехэ Октябриин революциин урда тээ Саян ...уулын хормойгоор оршодог Түнхэн, Аха ню... хаанта Россиин эгээн гээгдэнги, хара ба...лангуудай нэгэн, сүлэлгэ, дарлалтын газар, ...жото ламын, оргойто бөөгэй зоргоороо ...жа, зон амитанай зоболон дээрэ таргалжа ...ан газар бэлэй.

...ммунис партиин, Совет засагай ашаар аглаг ...н Аха, Түнхэн нютагуудаар ажаһуудаг ажал...лша арад зоной ажабайдал үнгэрһэн дүшэн ...оо танигдамаар бэшэ болотороо хубилаа.

...циалистическэ хүдөө ажахын үмэнэ түүхэтэ ...ездын табиһан асари ехэ зорилгонуудые бэе..., Түнхэнэй аймагай ажалшад энэ жэлдэ ...лаика соогоо түрүүлэн, болзорһоо холо урид. сентябриин 22-то гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө дүүргэһэн байна. Мүнөө Түнхэнэй колхозууд түсэбһөө гадуур гүрэндөө таряа тушааха уялгаа дүүргэжэ, хамта 52537 центнер таряа тушаагаад байна. Мүн гүрэндэ һү тушааха жэлэйнгээ түсэб 228 процент, мяха тушааха түсэбөө 110 процент, үндэгэ тушааха түсэбөө 257 процент түнхэнэйхид дүүргээд байнхай.

Түнхэнэйхидһөө Ахын аймагай малшадшье гээгдэнэгүй. Ахын колхозууд гүрэндэ мяха тушааха жэлэйнгээ түсэб 150 процент, һүсөр—201 процент, нооһоор —120 процент болзорһоон урид дүүргээ.

Аха, Түнхэнэй ажалшадай ажабайдалда энэ хуудаһан зорюулагдаба.

Ахын партизан Аюшеев

ОЧЕРК

...ной намар... Бурунгол. Үг...аран хэды сэлмэгтэ гараба...р шобхо хада хабсагай...саагуур хоргодоно. Аха му...р-яар томо шулуунуудай ...р мушхаран гулдиржа. ...р сагаан хөөһөөр дольгидон ...шаа дошхорон шуумайна. ...эрье шадар бүлэг зон тог...ошотой ольһотой түүдэгүүд ...дэ соробхилон бадарна, ...ань олон хүнүүд хөөр...нэ. Ябууд түхеэрэгдэ...эй дэргэдэ үндэршэг бэетэй, ...ан хурса нюдэтэй Нестер ...рович хухюутэйгээр хөө...уудань набтаршаг аад, ху... бэетэй, үргэн хара шарай...эн боро дэгэлтэй хүн ...шээ баяртайгаар хараса...ал энеэбхилэн, дуугаран ...—Ахын партизан Аюшын ...мүн байгаа.

...гэнтэ Шарлай: «Наншал...хаяа мартаба гэһэншүү, ...тнай таанадтаа мяха асар...ан аад, хүндэржэ һуунал...д һуурнһаа һуха харайн ...хоёр ехэ уута дүүрэн мяха ...үгэбэ. Энэншье түрүүшын...гдаһан мяхан бэшэ байгаа. ...хүн һанаагаар. Һайн ...лай,—гэжэ улаан отрядай ...асхалан хүргэбэ.

...а һэм. Таанадтаа үшөө ... байхаб.— гээд, Шарлай ...о мордон, үнинэй танил ну...дангүй ябаба.

...ной үбэл... Шэшэрмэ хүй...эрүүн жабар үдэ багта...а, ой тайга соо нам дулаан ...а гэнэ. Хүжэ зузаан хүхэ «дугытай» Ахын голдо ...ара үһан харьялан урдажа ...

...эдөө бэеэ дарсайшаһан ...ин үһанда орожо, ёһоор ...юхид болошоходол гэбэ,— ...арлай олзуурханги хүхюу...эн, мүрэнэй эрье шадар ...шатааһан түүдэгэй хажуу...жа сайлана. (Шарлай ...ия мүнөөшье бэеэ тиигэжэ ...ладаг).

...гэнтэ мүшэрэй тас-няс ху...һанай хииганан шаршага...ан номгон агаарта сонос...эг зон хэбэртэй.

...жэ ерэхэдээ, тэдэнэр үнэ...е сагаантан байба. Хамта ...рынь эхэнэр зон). Бултаа...у һомото шабатануудтай, ...аар хубсаланхай. Ахалаг...ртэй, нэгэ наһажаал үн... хүн һууриһаа хүдэлэсэ...рлайн хажууда дүтэлжэ: ...гүй аалши манай ерэһые, ...рлаг!» Бодо эндэһээ, ...эд, айхабтар сортоотойгоор ... дуугарба, хоро шараар ...

...эй үһөөрхэлдэжэ болохо...мжэдэнь лэ орохо хэрэг...эд, Шарлай тэрэ зуура ...һуурнһаан сэб байса бэ...

...һээ Эрхүү ороһон харгы ...?!—гэжэ үнөөхи хүн ба... Тэрэ харгы тон һайнаар ...хайдаа Шарлай үнэншэ... хөөрэжэ байжа; ембэ соо...шанасагаажа, «айлшадаа ...

... найдамтай ёһоорхон лэ ...тай болоо байнабди»,— ...гаһан дээрмэшэдэй аха...эшгэшэһэн хэбэртэй ма...

...э саһан ехэ ороод байна ... даа. Харгы муухан. Тии...өөрихэгүйбди,—гэжэ Шар...улан» дуугарна.

... тэдэнэр булта һууриһаа ...мордожо, абаһаар лэ үн... ташалангай бүрүүл бү...э харгыда орожо гэшхэ...

...ада, Янга тосхоншье ...һэн хэбэртэй. «Эдэнине ...энгүй, нэгэ аргынь оло...» гээд Шарлай бодоно. ... мори унаашье һуладажа, ...ан болобо. Амаржа хо...нохошье газартаа ерээ гээшэ хабди. Уһан дүтэ, түлеэн элбэг,—гээд Шарлай дурадхаба. Арсалта нэгэшье байбагүй. Зориг тэсэбэреэ барагдашаһан дээрмэшэд дуутай зугаатай боложо, хонолгодоо түхеэрбэд. Тиин ехээр зобоһон даараһан тула, түүдэгэй хажууда хоол...

...лоһон, дулаасаһанай һүүлдэ манхайлдан дууража, булта үхэһэн шэнги бүхөөр нойрсобод. Гансал Шарлай Убашеевич унтанагүй, арад зоной улаан шуһа гудамхиһан алуургшадые дахуулжа ябаһанаа тон һайнаар мэдэрнэ: «төөрюулээшьеб, зобоогоошьеб, унтуулаашьеб». Теэд саашадаа ямар арга байна гээшэб?.. Гансааран тулалдабал, диилэхэгүйб. Оройдоо төөрюулжэрхёод туршаа һаа; өөртэм баһа үхэл. Ошохо газартань яажашье хүргэжэ болохогүй! Хүргөөшье һаам, алаха... Байза, Янгын хүбүүдтэ эдэниие тушаахаһаа ондоо сэсэн юумэ үгы ха даа. Теэд хайшан гээ һаа тушаажа шадаха тээшэ биб?!» гэхэ мэтээр Шарлай нилээд удаан бодожо хэбтэтэрээ: «буунуудайнь шаахадахи шүбгэнүүдые гэдэргэнь мулта мушхаха» гэжэ шиидэбэ. Энэ шиидхэбэреэ баһа олонто дахин толгой соогоо наринаар шалгажа туршана: «Байза, али нэгэниинь гэнтэ һэреэ һаа, тулалдаан...»—гээд һанабашье, одоол унтариһаа хобхорон бодожо, ангуушан ёһоор марян, дээрмэшэн бүхэнэй хажууда ошоно. Һанаһан хэрэгээ эрхим һайнаар бүтээбэшье, Шарлай баһал үглөөдэрэйнгөө түсэб зохёоно...

Огторгойдо үүлэ манан элбэгээр бөөгнэрэй һанжалдажа, саһа оробоор байба. Тиин Шарлай хэды эртэшье һаань, сугтаа ябаашадаа дары һэрюулбэ: «Саһа бордоһон эхилхэнь. Хоол хүнэһэмнайшье барагданхай. Эндэ дүтэ байһан тосхондо хүрэжэ сайлая, харгын хүнэһэншье олдожо магадгүй. Ондоо арга һалаа!»

Садатараа амараагүй дүнгёо нойрог бандидууд Янгын үйлсээр гэшхэлэлдэжэ ябаһанаа оройдоошье обёорногүйд.

Тиин Шарлай: «захын энэ айлһаа хоолохо зүбшөөл эриһүүб»—гэжэ хэлээд, тэрэ-зуура үндэр хара гэрэй харша хорёогой саагуур далда орошобо. (Тэрэнь партизануудай байра байгаа бшуу).

— Эй, зүбшөөлэй хэрэг юуб, эй!—гэлдэн хашхаралдаһаар, бандидууд харша хорёогой саана мори хараа уяһаар гээгдэбэд.

Шарлайшье ямар олзотой ерэһэн тухайдаа танил нүхэдтөө яаралтайгаар дуулгажархёод, дары газаашаа гаража: «Орогты, орогты!»—гэжэ даллан, өөрөө монгол боро морёо хүтэлэн хаалга нээжэ оролсохотойнь хамта, гэнтэ буу наяраад: «гараа үргэгты!» гэһэн омог дорюун абяан соностожо, үнөөхи бандидууд сошордоһондоо һандагай һүүхэ табилдажашье үрдингүй бэеэ тушаабад.

Тиин тэдэ бандидуудай бариадаһанай ашаар үшөө Хончондо (Аха) бүлэг сагаантанай зугадаһаниинь элирүүлэгдэжэ, бута сохигдоо һэн. Тэндэ Каландарашвилиин зарим сэрэгүүд партизан Зайцевай хүтэлбэри доро, Аюшеев газаршатай ошожо, тулалдаһан байха юм.

Һүүлээрнь Монгол орожо, Шубинай бандые усадхалгада нүхэр Аюшеев баһал хабаадалсаа һэн.

***

Тиин энэ хатуу шанга тэмсэлнүүдые дабажа гараһанай һүүлдэ Шарлай Убашеевич Хошкресткомой түрүүлэгшээр, геологическа экспедицинүүдтэ газаршаар, колхозой түрүүлэгшээр хүдэлһэн, тиихэ зуураа нютагай нюдаргашуул болон ламанарай бандые даралсаһан, 1940 он хүрэтэр аймагай гүйсэдкомой түрүүлэгшээр ажаллаһан байна.

Түрэл оронойнгоо урда ехэ габьяатай байһанайнгаа түлөө нүхэр Аюшеев 1938 ондо «Хүндэлэлэй тэмдэг» орден абаа һэн. Гадна Шарлай Убашеевич 1941-45 онуудай «Эсэгэ ороноо хамгаалтын Агууехэ дайнай үедэ шэн зоригтойгоор ажаллаһанай түлөө», «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медальнуудаар шагнагдаһан, БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй болон бусад олон грамотануудта хүртэһэн, хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэдэшье хабаадалсаһан байна.

Мүнөө нүхэр Аюшеев 72 наһатай болобошье, сарюун хүнгэн зандаа. Аймагайнгаа ниитын ажахы болон болобосоролые саашадань хүгжөөлгэдэ эдэбхи ехэтэйгээр хабаадалсаһаар. Нүхэр Аюшеев аймсоведэй депутадаар, КПСС-эй айкомой гэшүүнээр арба гаран жэл соо таһалгаряагүйгөөр һунгагдана.

— Бидэнэр арад зоной жаргалай түлөө улаан шуһаа дэмы адхаагүйбди. Жаргалта шэнэ дэлхэй байгуулаабди. Орон нютагнай, хүн зомнайшье танихаар бэшэ ондоо болоо. Үнэхөөрөөл хамтын ажал илаа! Теэд саашадаа улам бүри эршэмтэйгээр ажаллаха ёһотойбди,—гэжэ Шарлай Убашеевич хөөрэдэг.

РАБДАН ЦЫБИКОВ.

АЖАЛАЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

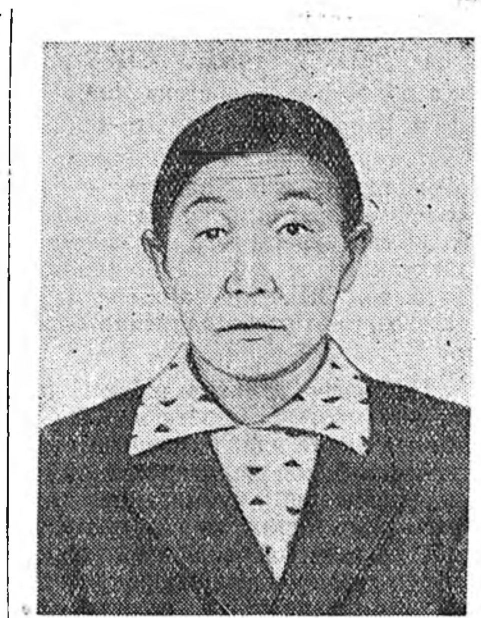
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) Ахын аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой луговод Ш. Д. Аюшеев, мүн энэ аймагай КПСС-эй XX съездын нэрэмжэтэ колхозой түрүү һаалишан Дулма Мандагаева, ВСХВ-дэ хэды дахин хабаадалсаһан Түнхэнэй МТС-эй түрүү комбайнер Н. Д. Бутаков, Түнхэнэй аймагай «Путь Ленина» колхозой нэгэдэхи комплексно бригадын бригадир, 1956 оной дүнгөөр ВСХВ-дэ хабаадалсаһан Б. Ц. Дамшаев, Түнхэнэй аймагай «XVII партсъезд» колхозой ажалша бэрхэ колхозник Седып Гергенов.

ЭХЫН ЖАРГАЛ

Революциин урда тээ бурят эхэнэрэй байдал гээшэ тон хүндэ байһан юм. Гүрэн түрын хэрэгтэ хабаадалсаха политическэ ямаршье эрхэгүй, үзэг бэшэг мэдэхэгүй үтлн харанхы байхынгаа хажуугаар, бурят эхэнэр гэр бүлэ соогоо барлагынь байһан юм. Айлай бэри гээшэ сэргэдэ гурбан мориной уяатай байгаа һаа гэртэ орохо эрхэгүй, гэр соогоо галайгаа баруугаар ябаха эрхэгүй, хадам эсэгынгээ байхада уужаяа тайлаха эрхэгүй байһан юумэл даа.

Мүнөө манай ороной бүхы эхэнэрнүүд, тэрэ тоодо бурят эхэнэрнүүдшье, эрэ хүнүүдтэй тон адли эрхэтэй, гүрэнэй, политическэ, ажахын ямаршье ажалда хүдэлдэг, ехэ хүндэтэй хүнүүд болонхой гээшэ.

Би өөрынгөө колхоздо 24-дэхи жэлээ һаалишанаар хүдэлжэ ябанаб. Наһатай болонхойшье һаа, Америкые һү, мяха, тоһо абалгаар хүсэхэ гэһэн тэмсэлэй дэлгэржэ байхада, гэртээ һуунгүй, үшөөл шангаар хүдэлхэ, өөрынгөө ажалда залуушуулые һургаха хүсэлтэйб. Мүнөө даажа абаһан 14 үнеэнһээ 14 тугал абажа бүрин бүтэнөөр мал болгооб. Үнеэн бүриһөө 1377 литр һү һаагаад байнаб. Жэлэй дүүрэтэр 1600 литр болгохоб.

Бидэ гэр бүлөөрөө колхоздоо шударгы хүдэлөөд, юугээршье ядалгүй ажаһуудаг болонхойбди. Минии нүхэр Сыретор Бандеев колхозойнгоо мал ажал дээрэ 1932 онһоо хүдэлнэ. Ехэ хүбүүмнай колхоздоо комбайнёроор хүдэлнэ. Ехэ басагамнай хадамда гараад, колхоздоол ажаллажа байдаг. Удаадахи гурбан басагаднай 10-дахи, 4-дэхи, 2-дохи классуудта һурана.

Нёдондо манай бүлэ ажалта үдэртөө 200 гаран пүүд шэниисэ, долоо мянга шахуу түхэриг мүнгэ абаһан байна. Мүнөө жэлдэ бүри ехээр ороохо таряа, мүнгэ абахабди.

Совет засагай тогтоһоной ашаар эхэнэр хүн гээшэ үри бэеэ үдхэхэшье, хамтынгаа ажалда сүлөөтэй, солотойгоор ажаллахашье аргатай болоо юм.

Дулма Бандеева,
Түнхэнэй аймагай «Путь Ленина» колхозой һаалишан.

Америкые хүсэхэбди

Партиин XX съездын хүдөө ажахы тушаа абаһан шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, урдань ехээр гээгдэжэ ябаһан, олзо доход багатай байһан манай «Путь Ленина» колхоз һүүлэй хоёр-гурбан жэл соо түргэнөөр хүгжэжэ эхилээ. Энэ үе соо ороохо таряанаймнай ургаса 2 дахин дээшэлээ.

Мал ажалаймнайшье ашаг шэмэ эли бодо дээшэлээ. Хэрбээ 1953 ондо үнеэн бүриһөө 430 литр һү, хонин бүриһөө 1570 грамм нооһо абаһан байгаа һаа, энэ жэлэй 9 һара соо үнеэн бүриһөө 1044 литр һүн һаагдаад, хонин бүриһөө 2410 грамм нооһон абтаад байна. Жэлэй дүүрэтэр үнеэн бүриһөө 1300 литр хүрэтэр һү һааха, 600 гаран хурьга декабрь һарада абаха байхабди. Тиигэжэ үнеэн бүриһөө 1300 литр һү, 100 эхэ хонин бүриһөө 160 хурьга абахабди. Гадна мяха ехээр абаха асуудалда анхарал хододоо табигдана.

Мяха ехээр абадаг болохо зорилгые түргэнөөр шиидхэхын тулада манай колхоз энэ жэлһээ эхилжэ гахай олоор үсхэжэ эхилээ.

Малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлхэ талаар түрүүшын эдэ амжалтануудые ямар аргаар туйлаабибди гэхэдэ, нэн түрүүн бидэ малдаа һайн, типовой байрануудые һүүлэй жэлнүүдтэ олоор баряабди. 1956—1957 оной туршада иимэ барилгануудые колхозойнгоо хүсөөр, ямаршье шефүүдэй туһаламжагүйгөөр баряабди гэбэл: 450 толгой үнеэдэй байха 4 байра, 100 тугалай байха нэгэ байра, 1800 хониной байха 2 байра баригдаа. 800 толгой гахайн байха самокормушкатай хоёр байра баригдажа дүүрэхээ байна. Орооһо хадагалха хоёр склад, тэжээл бэлдэхэ 4 кухни, 3 культбаза, һаалишадай байха хоёр квартиратай 8 гэр, 500 дүрбэлжэн метр талмайтай цементированнэ тоог, культстан, 1100 тонно силосэй багтаха нүхэн малтагдаа.

Малдаа, илангаяа үнеэдтээ, хонидтоо һайн шанартай тэжээл элбэгээр бэлдэдэг боложо байнабди. 2500 тонно силос дараабди. Мүнөө жэлдэ силосһоо гадна концентраг һайса үнеэдтээ эдюулхэбди.

Гүрэнэй түсэб бүхы малаар үлүүлэн дүүргэгдэнхэй. Тэрэ тоодо: эбэртэ бодо малаар 108 процент, хонёор 115 процент, адуу морёор 101 процент, тахяагаар — 155 процент. Гансал гахаймнай дүүрээдүй. (82 процент). Гахай үсхэхэ түсэбөө жэлэй дүүрэтэр 120 процент болотор дүүргэхэбди.

Эдлүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ энэ жэлдэ 68 центнер һү, 23,5 центнер мяха, 74 килограмм нооһо абахабди. 1960 ондо 129 центнер һү, 54 центнер мяха, 160 килограмм нооһо абаха зорилготойбди. Энэ зорилгоёо дүүргэхэбди. Мүнөө манай колхоз гүрэндэ һү тушааха түсэбөө үни дүүргэнхэй. Һү худалдаха түсэбөө ноябрь болотор дүүргэхэбди. Нооһо тушааха түсэб 111,4 процент дүүргэгдээ. Мяха тушааха, худалдаха жэлэйнгээ түсэб ноябриин нэгэн болотор дүүргэхэбди. Орооһо гүрэндэ тушааха түсэбөө үлүүлэн дүүргээбди. Иигэжэ эршэтэй шангаар хүдэлжэ, манай «Путь Ленина» колхозой гэшүүд Агууехэ Октябриин 40 жэлэй алдарта ойе угтажа байна.

Ш. Ускеев, Түнхэнэй аймагай «Путь Ленина» колхозой түрүүлэгшэ.

Тоо ба баримтанууд

✦ Революциин урда тээ Ахын аймагай зон бултадаа үзэг бэшэг мэдэхэгүй байһан юм. Нэгэшье һургуули Ахада байгаагүй һэн. Мүнөө тэндэ нэгэ дунда, 9 эхин шатын һургуули хүдэлнэ. Бүхы зониинь үзэг бэшэг мэдэхэ болонхой.

✦ Совет засагай тогтохын урда тээ Ахада нэгэшье врач, эмнэлгын газар байгаагүй һэн. Мүнөө Ахада хамта 23 мэргэжэлтэдтэй 3 больница, 7 медпункт хүдэлнэ.

✦ 1935 онойхитой сасуулхада Ахын колхозуудай малай тоо 3 дахин олон болоо.

✦ Хэрбээ 1917 ондо Түнхэнэй аймагай газар дээрэ 7 багшатай, 100 шахуу һурагшадтай 5 һургуули хүдэлжэ байгаа һаа, мүнөө 312 багшатай 4277 һурагшатай 5 дунда, 6 долоонжэлэй, эхин шатын 17 һургуули хүдэлнэ. Энэ жэлдэ Шимкэ нютагта интернат-һургуули нээгдээ.

✦ Урдань Түнхэнэй гол нугада культурын нэгэшье эмхи зургаан байгаагүй һэн. Мүнөө Түнхэнэй аймагай газар дээрэ культурын 2 байшан, хүдөөгэй болон колхозуудай 25 клуб, 4 улаан булан, 8 культбаза болон культстан, 23 библиотекэ; 20 стационарна кино, 1 кинотеатр хүдэлнэ.

✦ Душэн жэлэй саада тээ бүхы Аха Түнхэн соо нэгэ фельдшер хүдэлжэ байһан юм. Мүнөө ганса Түнхэнэй аймагай газар дээрэ 11 врачтай 88 медицинскэ фельшертэй 5 больница; 11 фельшерско-акушерскэ пункт, нэгэ колхозой нарайлгын гэр; 2 амбулатори хүдэлнэ.

✦ Һүүлэй хоёр жэл соо Түнхэнэй аймагта гэр соолнууд, малай типовой байранууд олоор баригдаа. 1956 ондо, 1957 оной 9 һара соо иимэ юумэнүүд баригдаа гэбэл: 468 байрын гэр, 1400 толгой үнеэдэй байха 16 байра, үшөө 12 байра баригдажа байнхай. 575 толгой тугалай 6 байра, 5 байра баригдажа байна, 916 толгой гахайн байха 8 байра, үшөө 8 баригдажа байна, 7500 толгой хониной багтахаар 14 байра, 27500 толгой шубуунай байра; 9 культбаза, 12 бани, амаралтын хоёр байшан, хүүгэдэй 2 ясли, 5 гараж, спортивна 12 талмай ба бусад олон юумэн баригдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ; (Зүүн гарһаа) Ахын аймагай КПСС-эй XX съездын нэрэмжэтэ колхозой хайнагууд бэлшэжэ ябана. Түнхэнэй а...агай «Путь Ленина» колхозой гэшүүн Л. Д. Байминовай даадаг барилгын бригада туф шудуугаар барилга хэжэ байна.

Ф. Мор...цын, Б. Шишкинэй фотонууд.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

Бүмбэрсэг дэлхэйе тойрон дабшаха бүмбэгэ Советскэ Союзай табиһанһаа хойшо үнгэрһэн үдэрнүүдые «хүнэй сэдьхэл хүдэлгэһэн недели» гэжэ англиискэ газетэ «Дейли Миррор» тэмдэглэнэ. Тус газетын һанал бодол саашань үргэлжэлүүлһэндэл, «Ньюсуик» гэжэ американска журнал иигэжэ бэшээ: «1957 оной октябриин түрүүшын неделине хүн түрэлтэнэй хүгжэлтэдэ болоһон шухала шатын эхин гэжэ түүхэ шэнжэлдэг эрдэмтэд бэшэхэ байха».

Бүмбэрсэг дэлхэйе тойрон дабшадаг бүмбэгын бии болоһониинь нэрээл айхабтар ехэ удхашанартай. Энэ бүмбэгэ байгаалиие булиин ээмдэхын түлөө хүнэй тэмсэлдэ үргэн үүдэ саашадаа нээгээ. Түрүүшын социалистическэ гүрэнэй табиһан бүмбэрсэг дэлхэйе тойрон дабшадаг түрүүшын бүмбэгын «хүнэй сэдьхэлые хүдэлгэһэн долгининь улаантанай табиһан багахан һарадал адли хурдаар дэлгэржэ, үни холоһоо хойшо Баруун тээ таралһан тухайлбари һаналнуудые шэнээр хаража, сэгнэжэ үзэхөөр болгоно» гэжэ англиискэ газетэ «Ньюс Кроникл» бэшэнэ. Бүмбэрсэг дэлхэйе тойрон дабшажа ябаһан радио-донгодолго хадаа эб найрамдал болон прогрессын түлөө тэмсэлдэ Советскэ Союзай шэнэ, асари ехэ илалта туйлаһые хүн түрэлтэнэй эхэнхи хубиданъ һануулна.

Баруун тээхи, түбхын түрүүндэ США-гэй үсөөхэн зонхилхы түшэмэдүүд тэрэнһээ мэгдэн тэбдэнэ. Советскэ «багахан һарын» дээгүүрынь дабшан гараһанай һүүлээр, баруун оронуудта, тиимээ тиитэрээ США болон Англида, сэрэг дай үүсхэхэ хүсэлтэнэй бахардаан, шууялдаан болоо. Сэрэгэй зэбсэг түхеэрэлгэ түргэдхэхын хойноһоо оролдодог «Дейли Ньюс» гэжэ американска газетэ бүмбэрсэг дэлхэйе тойрон дабшадаг бүмбэгэ табилга хадаа амгалан байдалда оройдоо аша туһагүй гэжэ хашхараа.

США хадаа «ракетнэ зэбсэгэй талаар өөһэдынгөө оролдолгые арба дахин арьбадхаха ёһотой» гэжэ «Нью-Йорк Джорнэл Америкэн» газетэ эрилтэ табяа. «Планстэнүүд хоорондоһоо «пип-пип» гэһэн абяан дуулдахадаа, Эйзенхауэрэй правительствода хэрэг үйлэ хэжэ эхилхэ сагтнай ерээ гэжэ дахин дахин һануулна бшуу» гэжэ тэрэл газетэ бэшэнэ. Мэгдэһэн, тэбдэһэн түшэмэдүүдые улам түхиран, һая томилогдоһон США-гэй оборонын министр Н. Макелрой сэрэгэй түхеэрэлгые түргэдхэхэб, сэрэгэй элдэб хэрэгсэлые бүри ехээр бэлдэхэб гэжэ яраажа, тэбдэжэ мэдүүлээ. Ээрхэхэ, хүсэрхэхэ хүсэлтэй политикын хуушан хэбэй хийхэрнүүдэй гаргаһан шуулаа, шашхаае сүмэлэн, ухаансар хүнүүдэй дуун улам олоор дуулдана. США-гэй сэрэг дайн тушаа шуулаа татагшадые зарим англиискэ газетэнүүд шүүмжэлэн бэшэнэ.

Биднэнэр Россин хэһэн бүхы юумые дайнай бэлэдхэл гэжэ тоолохо ёһогүйбди... Хэтын байдалые уридшалан харахада, советскэ правительствын атомна дай үүдхэхэ дурагүй байһаниинь элирнэ. Россин хүн зоной тоо саг үргэлжэ олошоржо байдаг. Арад зоной ами наһанда аюултай дай үүдхэхэгүй байха. Тэндэхи эрдэм ухаанай хүгжэлтэ тушаа шэнэ шэнэ баримтануудые хаража, үзэжэ байдагбди. Промышленностиин талаар Американ Холбоото Штадуудтай мүрысэжэ, һаядаа булижа болохо байна. Россин эб найрамдал сахижа, бүхы гүрэнүүдтэй эбтэй ажаһууха политика ябуулдаг тулада һалбаран хүгжэлгын замаар дабшана, гэжэ «Йоркшир Пост» газетэ бэшэнэ. Ухаансар хүнэй бодолгонуудые зарим американска мэдүүлгэнүүд соошье олохоор. «Ракетэ бүтээлгын талаар Советскэ Союзай түйлаһан үзэгдөөгүй ехэ амжалтануудай хадаа зэбсэг хурааха тушаа баруун гүрэнүүдтэ бодожо үзэхөөр, Зүүн ба Баруун гүрэнүүдэй хоорондохи юрэнхы байдалые номгодхон һайжаруулхаар болоһыень һануулна» гэжэ «Нью-Йорк Пост» газетэ бэшэнэ.

«Бүмбэрсэг дэлхэйе тойрон дабшаха советскэ бүмбэгэ болбол буу зэбсэг хурааха тушаа хэлсээндэ нилээд гүнзэгы нүлөө үзүүлхэ байна» гэжэ корреспондент тэмдэглэнэ.

«Джорнэл оф Коммерс» болон «Уолл-Стрит Джорнэл» газетэнүүдэй бэшэһые харая. «Мэдээ табижархёд, өөһэдынгөө сэрэгэй гаргашануудые дахин хаража үзэхэ гэжэ США забдаха болоо һаа, «советскэ һараһаа айһан, һүрдэһэнөө харуулха байна» гэжэ түрүүшынь газетэ тоолоно. Хоёрдохи газетэнь дайнай зэбсэг түхеэрхэ, сэрэгэй союз хэжэ болон хилын саагуур сэрэгэй базануудые байгуулха гэһэн хуушан һаналаа баримталдаг США-гэй зарим түшэмэдэй хэрэгтэ этигэжэ ядангяар бэшэнэ.

«Бүмбэрсэг дэлхэйе тойрон дабшадаг бүмбэгые Советскэ Союзай табилга хадаа дэлхэй дээрэхи стратегическэ болон политическэ байдалые үндэһөөрнь хубилгана» гэжэ «Эко» гэжэ парижска газетэ мэдэрнэ. Тэрэ газетын бэшэһэнэй ёһоор, баруун гүрэнүүд уласхоорондын бүхы харилсаануудые зохилдуулан һайжаруулха хэрэгтэ урдынхидаа орходоо өндөөгоор хандаха уялгатай болоод байһыень Дж. Рестонэй асуудалнуудта Хрущевэй үгэһэн харюунууд соохоо бүриншье элээр тодорно.

Советскэ Союзай бүмбэрсэг дэлхэйе тойрон дабшадаг бүмбэгэ хадаа «уласхоорондын хани харилсаанда, амгалан байдалда уряална» гэжэ «Нав Дживан» гэжэ индийскэ газетэ тэмдэглэнэ.

Амгалан байдалда эрмэлзэдэг манай ороной политика, тусхайлбал, бүмбэрсэг дэлхэйе тойрон дабшадаг бүмбэгэ бүтээн табилга хадаа арадуудай саашадаа хүгжэн һалбарха бодолдонь тааралдана.

П. Рысаков.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Сан-Марино Республикада хархис урбалта хэгдэбэ

РИМ, октябриин 12. (ТАСС). Сан-Марино Республикын правительствын гэшүүд октябриин 12-то тушаалһаа буужа, хүдэлдэг гэрһээ гаража ошоо. Тиигэжэ республика дотор тохёолдодог байһан түгшүүрилтэ байдал Италиин засагаархидай хүсэлэнэй ёһоор нэгэ тэшээ гараба. Экономическа блокада хэжэ сэрэгээр занаха гэхэ мэтээр энэ правительствые айлгажа гол түлэб христианска демокрадуудһаа бүридһэн «саг зуурын шэнэ правительствые» засагта оруулха гэжэ Италиин засагаархид бүхы шадалаараа оролдоо юм.

Бэеэ хамгаалжа шадахагүй энэ багахан республикые ондоо нютагуудтай болон оронуудтай Италиин засагаархид ямаршье холбоогүй болгожо шадаһан байна. Республикын 13 мянган зон үлэсхэлэн хооһон байдалда орохо аюулда хүрэбэ. Коммунистнууд болон социалистнуудһаа бүридэһэн правительствые зайсуулжа, өөһэдынь үгэ дуулахаар правительствые оруулха гэжэ Италиин засагаархидай хүсэһэн дээрэһээл республикада иимэ байдал тогтоо юм. Италиин засагаархид өөрынгөө тухирдаһан «правительствые» дэмжэжэ, буу зэбсэгтэй жандармнуудые суглуулхадань, тэрэнэй дээ туһалаа. Тиигэжэ Сан-Марино республикын газар дээрэ зэбсэгтэ тулалдаанай болоо һаань, Италиин сэрэг тэрээн руунь нэбтэрэн орохо шалтагтай болоһон байгаа.

Гай гасаланда, бусадай мэдэлдэ орохоёо байһан ороноо абарха зорилгоор Сан-Маринын хуулита правительствонь засаг барижа байхаһаа арсаба. «Италиин правительствын хүсэрхэлгэдэнь диилдэбэбди» гэжэ дотоодын хэрэгүүдэй гүрэнэй секретарь Дел Морганти пресс-конференци дээрэ мэдүүлээ.

Францида правительствогүй байдал үргэлжэлһөөр

ПАРИЖ, октябриин 11. (ТАСС). «Бэеэ даанхай республиканецуудай» партиин ударидагша Антуан Пинэ гэгшэдэ Францын шэнэ правительство байгуулхыень Франциин Республикын президент Рене Коти октябриин 11-дэ даалгаа. Энэнь Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын тушаалда дурадхагдаһан 3-дахи кандидат болоно. Тэрэнэй урда тээ правительство байгуулха гэжэ туршаһан социалист Ги Молле, Рене Плевен гэгшэд партинуудай хоорондо арсалдаатай байһан дээрэһээ правительство байгуулхаһаа арсаһан байна.

Англи Малайя хоёр сэрэгэй договор баталба

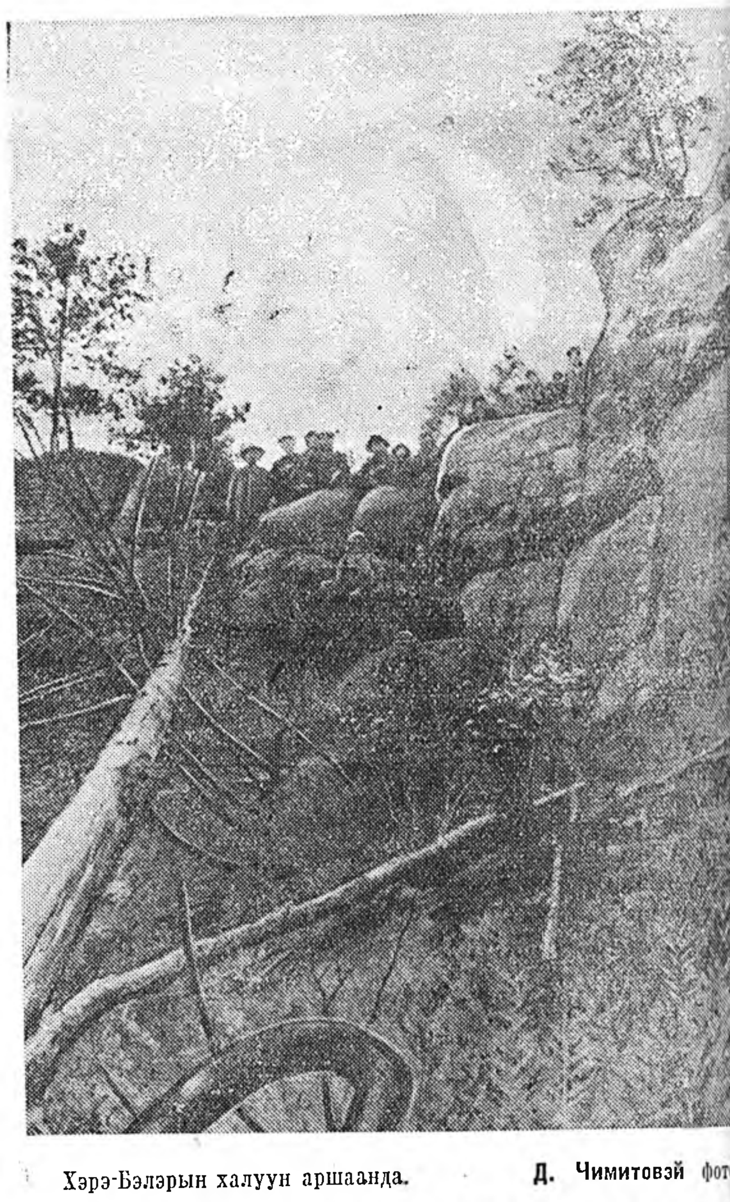
ЛОНДОН, октябриин 12. (ТАСС). Малайн федерациин премьер-министр Абдул Рахман болон Малайда байдаг Англиин верховно комиссар Тори хоёр «бэеэ хамгаалха тухай» гэжэ нэрлэгдэһэн договорто октябриин 12-то гараа табиба. Һаяхан бэеэ даанхай болоһон Малайн базанууд дээрэ Англиин сэрэгэй саашадаашье байха арга боломжо энэ сэрэгэй договор олгоно.

Мүнөө һуралсалай жэлэй эхилхын урда США-гэй зарим урда штадуудта сагаан шарайтан болон негрнүүд һургуулида хамтадаа һураха болгогдоһон байгаа. Үндэһэ яһанай илгаа гаргагшад энээндэнь ехээр дураа гутажа, негр үхибүүдые гаазашална.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Нашвиль (Теннесси штат) городой негр зониие айлгахын түлөө үйлсын фонарьта үндэһэ яһанай илгаа гаргагшад негрэй айбала үлгөө. «Негр, шишье иимэ болоходоо болохош!» гэһэн бэшэг тэрээндэнь хададаатай. Хажуудань полицинхид зогсоно.

ТАСС-эй фотохронико.

Хэрэ-Бэлэрын халуун аршаанда. **Д. Чимитовэй фотого**

Дэлхэйе тойрон дабшагша ту... бүмбэгэ тухай лекци

КПСС-эй Улан-Удын горкомой Политическэ гэгээрэлэй байшанда «Дэлхэйе шэнжэлхэ жэл ба дэлхэйе тойрон дабшаха тухай бүмбэгэ» гэһэн һониралтой лекци уншагдаа. Улан-Удын 1-дэхи дунда һургуулиин багша Арон Павлович Подашевой уншаһан энэ лекциие 300 гаран хүн ехэтэ һониржо шагнаа.

Нүхэр Подашев дэлхэйе шэнжэлхэ жэлэй удхашанар, советскэ эр... дэмтэдэй хэжэ байгаа ... ехэ хүдэлмэриин байшанда ... ойлгостой һайнаар хэлээ ... ловин лекциингээ ... дэлхэйе тойрон дабш... рүүшын тухай бүмбэгэ ... гэжэ бүтээгдэһэн тухай ... рэнгээр хөөрөө.

Лекци шагнагшад ... асуудалнуудтаа тодорхой ... нүүдые абаба.

Хэлэһэн үгэдөө хүрөө

Агуу ехэ Октябриин социалистическэ революциин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ Түнхэнэй аймагай культурын хүдэлмэрилэгшэд социалистическэ уялгануудые абажа, һайн үүсхэл гаргаһан юм. Аймагай киногой хүдэлмэрилэгшэд мүнгэ элсүүлхэ жэлэйнгээ даабари ноябриин 7 болотор дүүргэхэбди гэжэ мэ... дүүлээ һэн. Тэдэнэр хэлэ... хүрэжэ, абаһан уялгаа ... рэтэйгөөр дүүргэбэ.

Энээнтэйнь дашарамду... рят-Моголой Культурын ... ство ба КПСС-эй обком... аймагай киногой хүдэлм... дые амаршалаа.

Н. Н...

Шэнэ клуб

Бичурын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхоздо 400 хүнэй һуурилтай ехэ гэгшын (хоёр дабхар) клуб баригдажа байна. Нүхэр Зандаков түрүүтэй барилгашад Агуу ехэ Октябриин алдарта ойн хүрэтэр клубаа барижа дүүргэхэ уялга абаһан юм. Эдэнэр хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ, энэ һарын һүүл багта клуб... лэн болгохонь.

Колхозой правлени к... рэгтэй болохо зүйлнүүд... абанхай. Энэ хэрэгтэ 1... ран түхэриг мүнгэн гар...

Г. ...

Цэдэн ГАЛСАНОВ

ОЧЕРК

Хонгор Элхиин хойморто

Календариин хуудаһанууд улам улам нимгэн болоно, Ноябриин долооной улаан гараг улам улам ойртоно. Агуу ехэ һайндэрэй дүтэлхэ бүри улад зоной урма зориг улам бүри хурсадана. Бүгэдэарадай һайндэрэй үргэн дэлгэр социалистическэ мүрысөөнэй дүлэтэ хаһа сооһоо алдарта һайндэртэ бэлэг сэлэгүүд үдэр бүри элбэг дэлгэр яларжа, эдэһэн түхай оронойминай заха хизаргүй үргэн тала нютагууд дээгүүр баясхаланта мэдээсэлнүүд сахилгаан түргэнөөр зураласан гарана.

Үдэр бүхэндэ, час бүхэндэ арад зоной али бүхы ажал хүдэлмэринүүд дээрэ шэнэ юумэн, шэнэ үүсхэлнүүд гаража, арюухан булаг шэнги таһалгаряагүй урасхалаар долгилно.

Үргэн Элхиин эрьеэ дээгүүр үдэшэ оройхон болоходоор, залуушуулай дуулалдаха хээшэнье таһардаггүй.

Элдин хонгор дайдаада, тулгаахан урасхалта Элхиеэ, инаг нүхэдөө магтаһан шэнэ шэнэ дуунууд хойно хойноһоон гаржал байдаг.

Юрэ Элхи нютаг дуушаа газар гэжэ урданһаа нааша суурхадаг гээшэ һэн. Тиин мүнөө тэрээ руу шэхээ табяад үзэхэдэ, хонгёо һайхан аялгатай, хурса дорюун үдхатай иргүү дуунууд харьялан гаранхань хахад һүниин суурианда бүриншье элихэн...

Саяан уулын магнай дээгүүр
Сахюур шулуун сэсэрнэ.
Совет дайдын зулай дээгүүр
Сарюун дуунууд дабшана:
Хамаг зониие тэгшээр шарыт,
Халуун наран,
Халуун наран!
Замай холые сэхээр дабыт,
Залуу наһан,
Залуу наһан!

Америкые хүсэхэ
Арюун зоригто урдамнай!
Агуу Октябриин найрта
Ажалай бэлэг барихамнай.
Эрьэе уулын оройн дээгүүр
Эрдэни шулуун сэсэрнэ,
Элхи голой уһан дээгүүр
Иргүү дуунууд дабшана:
Хамаг зониие тэгшээр шарыт,
Халуун наран,
Халуун наран!
Замай холые сэхээр дабыт,
Залуу наһан,
Залуу наһан!

Энэ дуунай аялгые дахан, Элхиие уруудан ошоходомнай, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой малай тиновой байранууд айл аймагай хоймор талаар жэрылдэн харагдана. Тэгшэхэн һубариһан шагаабар сонхонуудһаань электрын галнууд яларан толорон байна.

Үнеэдэй байдаг һаруул дулаан байранууд соо орходо, досоогоо хуу механизированаи: ямар нэгэн заводой цех шэнги, сэбэр арюун үзэгдэнэ.

Үдэшэлэн үнеэ һаалган дүүргэдэнхэй, һаалинад һүүшынгөө хүшэгүүдһээ һуушаася эюулжэ, жингаса дуулалдан байна.

—Энэ хааһаһа гараһан ямар дуун бэлэй даа?—гэжэ асуубабди.

—Һаяхан биднэр энэ дууе радиогоор дуулахадань бэшээд абаа һэмди. Аялгыениинье радиогоор дамжуулхадань һураабди. Мүнөө энээнээ һайндэрэй концертдэ дуулахала бэлэдхэнэбди. Зүгөөр...—гээд нэгэ мүнсэгэр улаан шарайтай, набтархан шинраг басаган үг-Маг гэшэбэ.

Тойрожо байһан залуу, хүгшэн һаалишад дарья табидан энеэлдэшэхэдэнь, мүнөөхи басаган бүриншье хүрн-улаан болоожо, доошоо харашоо һэн.

—Юун болобоб?—гэжэ колхозой түрүүлэгшэ Д. Жалсараев тэндэ байһан нэгэ хүгшэн һаалишанһаа асууба.

—Энэ дуущай үгые өөһэдынгөө нютагай ажал дээрэ таарулан татажа, өөһэдөө заһажархёо ха. Ямаршье болоо юм: һайн гү, муу гү...—гэжэ тэрэ хүгшэн һаашата болонгёор хэлэбэ.

Тэрэ, саана, хоёр залуухан үүрн басагад иланганаа хүхюутэйгээр, иланганаа хонгёогоор, энеэлдэн, хоорондоо нэгэ һониин юумэ шэбэнэлдэн байхань харагдана.

—Эдэ хоёрһоол гараа ёһотой,—гэжэ мүнөөхи хүгшэн хүрганаа заажа, баяртайгаар хараад байба.

—Аа, зүб даа. Эдэ хоёр—манай эгээл эрхим һаалишад, эдэбхитэй шүдэргүү комсомолкануу гэшэ,—гэжэ тэдэнэртэй тус колхозой правлениин түрүүлэгшэ Дугаржаб Жалсараев манние танилсууба.

Харахада, хорёодхон лэ наһаяа арай шахажа ябаһан хоёр байна. Габэшье, хоорэлдэһэн лэ уладнай эдэ хоёрые магтаха байна.

Валентина Дабаева Елена Жанаева хоёр багаһаа хойшо, «наһажаагүй гүлмэр бэеэ наадаһан дунда сэнгүүлжэ», хамта бэеэ хүсэһэн юм. Хара багаһаа хойшо тугал, хурьга өөмэгшэлэн ябадаг байһан аад, мал адууһанда дүйтэй болоһон юм. Һургуулида һураха захалхаһаа хойшо, сулөөтэй сагтаа, колхозой туталнуудые харалжамжадаа абаха тулжуулдаг, ухаамгай һубэлгэн хоёр байгаа.

Урзаида зун, һургуулиингаа дүүргэһэнэй һүүлээр, тэдэ хоёр бусад үетэн һургагшанартайгаа хамта, түрэл колхозойнгоо үбһэ хүряалсажа ябаа һэн. Нэгэтэ үдэшэлэн, хабаха суурхан Элхи голой эрьедэ Валя Лена хоёр сэсэг түүжэ ябатараа, бэлшэжэ ябаһан үнеэдэй халтартай үхерые хаража, үзөөгүй юумээ гэнтэ үзэһэн шэнгеэр, зүг тэтан байшоо һэн. Тэдэ зэрэг малаан, эрээн, улаан хээрэхэн туталнуудай элдин талаар зэрэмшэн тангаршаалдан наадахадань, тэдэ хоёр эдир хани басагад ехэл һайхашаан хөөршөөжэ, элдэб үзэхэеэ долгисуулан байһанаа мүнөө мартадаггүй. Тиихэдэ тэрэ хоёр түүжэ ябаһан сэсэгэйшье орхижорхёод, мүр мүрөө нимгэлсэн ябаа бэлэй. Гэнтэ Валинь залинаар, юундэшье шабэнэн татажа хэлээ һэн:

—Лена, мүнөө намар Элхи дээрэмнай үдэшын һургуули бии болохонь гээ һэн гү даа?

—Харин тиигээлсээл һэн...—гээд Елена үг-маг дуугаржа, һүүлээрнь бодолгото болон, Валинингаа урдаһаа үлэ мэдэг шэртэн байба.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо, тэдэ хоёрой досоогоо хадагалжа ябаһан юумэнь, бэе бэеһээ нюулсажа ябаһан һанал бодолынь газаашаа гаража, хөөулалданшье, түрэл колхозойнгоо нютагтаншье эли боди болоо бэлэй.

...Колхоз, нютагууд дээгүүр мүнөө үдэр бүхэндэ харахада, нэгэл ондоо болоо байдаг ха юм! Колхозно зоной ухаан болод, уран мэргэжэл сооһоо түрэн гараһан хамаг бүхы шэнэ юумэн, шэнэ үүсхэлнүүд улам улам элбэг боложо, улам саашадаа мулирэн гоё болоно, һаруул һайхан гэрэл орожо байһан шэнги байдаг.

Манай социалистическэ шэнэ байдалай тон баясхалантай нэгэн ушаралынь хадаа ажалшан арадай айхабтар ехэ эдэбхи хэшээл, ухамай гүнзэгы оролдого мүн болоно. Энэ агуу ехэ зохёохы ажалай үүсхэл дэбжэлтэнүүд иланганаа мүнөө, Октябриин Агуу ехэ һайндэрэй урда тээ, улам үргэлжэн тараажа байна.

Элхиин голой уран мэргэн гартан — өөһэдөө ухаалан, баазахан аад, бата бүхэ, химдахан аад, тон тааруу һайхан байгуулнуудые барна.

Тиигэжэ мүнөөхи басагадай нюдэндэ малай шэнэ байранууд барандаа, сэхэл таарүү, зохид шэнги үзэгдөө һэн.

Тэрэ намарынь Валентина Дабаева, Елена Жанаева хоёр басагад һургуулида дээрэ ажаллахаар үлөө бэлэй. Анха түрүүн колхозойнгоо түрүүлэгшэтэй һайтар хөөрэлдэжэ, зүбшөө абаба. Удаань тиигээд комсомольско организацида мэдүүлгэ бэшэжэ, хани нүхэдэйнгөө зүрхэнэй халуун зүбшөөлдэ хүртөө һэн.

Харин ехэ эсэгэнэрынь түрүүшээр тэдэ соо арай тэсэба: «Биднэр урдань һургуулидашье һураха үрдэөгүй, мал хаража залуу наһаяа үнгэрөө һэмди. Тиихэдэ тэрэ таанар, энэ һайхан үедэ, һургуулиин тааран, энэ һайхан үедэ, һургуулиин һайхан арга тааралдаһан, юундэ үнеэнэй дэлэн тээшэ нигэрэе дугташаа гээшэбта?»—гэлсэжэ, гэрэр гутар болоһон юм.

Эдэ хоёр басагад эхэ эсэгэнэрэйнгөө энэ һанаае заһажа һаадаа бэлэй. Арбадахи класс дүүргэд, артель колхоздо, завод фабрикануудай дээрэ, ехэ ехэ барилганууд дээрэ гаража байһан советскэ ороной согтой залитай залуушуулай арюун һайхан үүсхэл тухай тэдэнэр али шадахаса эхэ эсэгэнэртэйгөө хөөрэжэ үгөө һэн. Тиигэжэ бүри бэеэ өөһэдөө колхоз дээрэ хүдэлхэ дүрэ зоригоо хүдэлдэһөөр байгаа.

Үнеэ һааха гэжэ түрүүшээ тииинэшье амар хэрэг бэшэ байба. Дуршалгүй дээрэһээ гар, хүл шалаха, гараһ хүргэд хүшэлдэжэ байба. Тэд залуу бэеые һорюходо һурамгай юм гэжэ зоной хэлсэдэг үтын зүб байһаниинь баһа дахин гэршэлэгдээ.

Тэдэнэр, хамагай түрүүн, дүршэл эхэтэй болоһон үнинэй һаалишадай ажалтахые анхаралтайгаар адаглан харадаг һэн. Үнеэ һаахые, зоотехникэй түрүү аргануудые хэрэглэдэг, түрүү малшадай дүй дүршэлые ханамжатайгаар шудалдаг байба.

Хойто жэлынь колхозой правлени тэдэ хоёрто һая түрэһэн залуу үнеэдые даалгажа үгөө һэн. Юуб гэхэдэ, Валентина Елена хоёр комсомольско организацинаа даалгабаряар тэдэ залуу үнеэдые туталагаа бэйлтэй һорюжо шадахаа батадхаан байһаниинь хойшо өөһэдөө харуһалжа, мал болгоо ха юм. Мүнөө тэдэнь туталагаа, үнеэд болоод байхадаа, тэдэниие сүү мүүжуулжэн тэдэ басагадайнгаа абари заншалые мартаагүй, эжэлшэнги байба. Залуу үнеэдынь түрүүшээр һү багатай, дэлэн мутай байбашье һаань, мүнөөхи хоёр басагадай анхаралтай үүсхэлтэй ажалай ашаар, мүнөө колхоз доторой үзүүр, эрхим үнеэд болоош...

Иигэжэ Элхиин хоёр басаг... шэл улам дээшэлэн ерэбэ.

Мүнөө жэлэй үгтэрөөшэ... турша соо эрхим һаалишад... баева һаамхай үнеэн бүрийн... ерэн найман литр һү һаал... рээнтэй ана-мана мүрысэжэ... Жанаева үнеэн бүриһөө ... зуун хорин нэгэн литр һү ...

Энэ залуу тэдэ түрүү зоотехни... ёһоор ажаллаһанай аша, та... далжа байһан залуушуулай ... болоно. Харин тэдэ хоёрой... халагүй, мүнөө жэлдэ үдэ... гүүлн дүргэхэнь.

Һү һаалгые сэхэдхэхэ... даа элбэг дэлбэг тэжэ... һээ гол түлэб дулдыдаха ... мэдэгээр. Тиимэ дээрэһээ, ... бэр басагад сулөөтэй сагтаа ... дэжэ, силос даралга дээрэ ... гаар ажаллаһан юм.

Миха, һү болон тоһоной ... хүртэсын талаар Америкын ... дуудые хүсэхэ гэһэн ... партиин халуун уряалые ... бэелүүлхэ гэжэ ... хоёр шиидэхэй.

Оролдосотой шанга, ... ажалайнгаа түлөө Карл Марк... тэ колхозой түрүү һаали... Дабаева Елена Жанаева ... ажахын республиканска ... лидадуул болгогдон, Замры... батлагдаад байна.

Мүнөө Элхиин колхозн... Октябриин дүнэн жэлэй ... лэгүүдые бэлдэхэ зуура... самодеятельностиие улам ... байха юм. Тэдэнэй дуун ... Валентина Елена хоёр ... эзэлжэ, өөһэдынгөө зохёоһон ... дые дуулалдан ябана.

Редактор Д. Л. ...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора — 32-74, отв. секретаря — 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и пер... культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н 00555. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. №